

Komunikační teorie

Úvod do problematiky

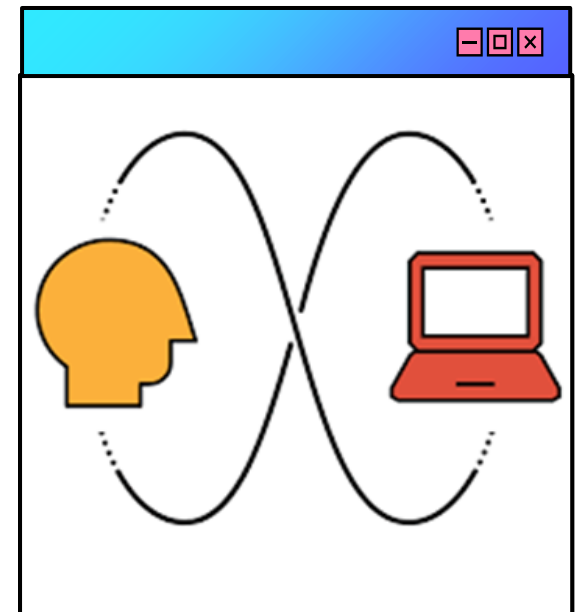
Mgr. et Mgr. Marie Bedrošová, Ph.D. & Mgr. Michaela
Lebedíková

Internet jako sociální prostředí

Digitální a online komunikace

- **HCI** – human-computer interaction
- **CMC** – computer-mediated communication
- **ICT** – information and communication technologies

Internet jako sociální prostředí

- Se specifickým charakterem
- Ale interagují v něm lidé

- Komunikační teorie

Online prostředí

- Co je to anonymita?

Online prostředí

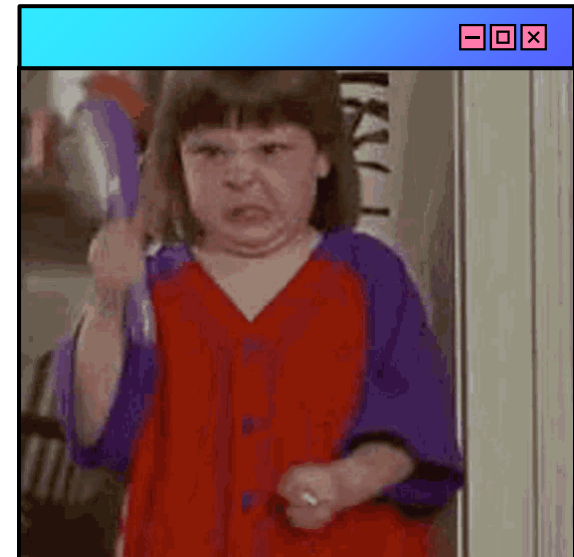
- Co je to anonymita?
- Relativní anonymita (Christopherson, 2006)
  - **Technická** – odstranění identifikačních údajů a informací
  - **Sociální** – vnímání druhých/sebe sama jako neidentifikovatelných

Online prostředí

- Co je to anonymita?
- Relativní anonymita (Christopherson, 2006)
  - **Technická** – odstranění identifikačních údajů a informací
  - **Sociální** – vnímání druhých/sebe sama jako neidentifikovatelných
- Aktuální fyzická distance a „překračování časoprostorových hranic“

Online prostředí

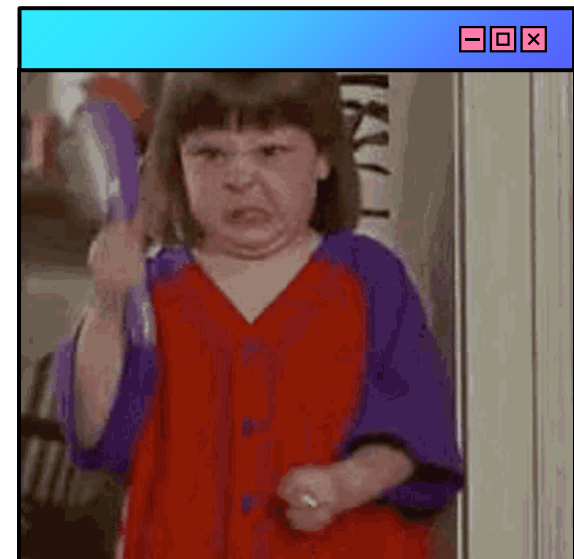
- Co je to anonymita?
- Relativní anonymita (Christopherson, 2006)
  - **Technická** – odstranění identifikačních údajů a informací
  - **Sociální** – vnímání druhých/sebe sama jako neidentifikovatelných
- Aktuální fyzická distance a „překračování časoprostorových hranic“
- Chybí některá vodítka (mimika, tón hlasu), jiná naopak přibývají (emotikony, gify, memy...)

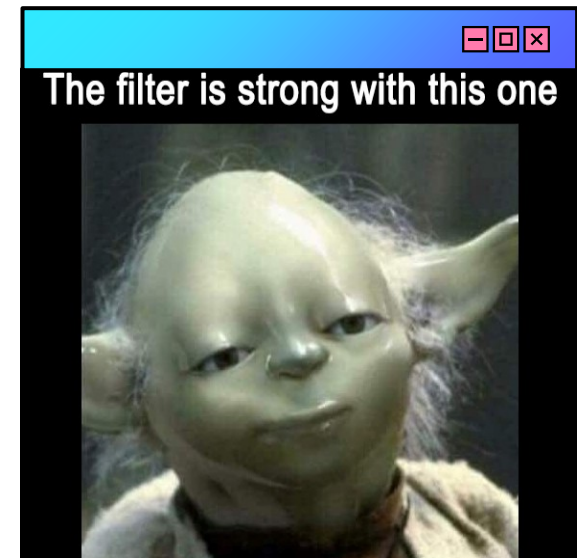
Online prostředí

- Co je to anonymita?
- Relativní anonymita (Christopherson, 2006)
  - **Technická** – odstranění identifikačních údajů a informací
  - **Sociální** – vnímání druhých/sebe sama jako neidentifikovatelných
- Aktuální fyzická distance a „překračování časoprostorových hranic“
- Chybí některá vodítka (mimika, tón hlasu), jiná naopak přibývají (emotikony, gify, memy...)
- Multiplicita interakce

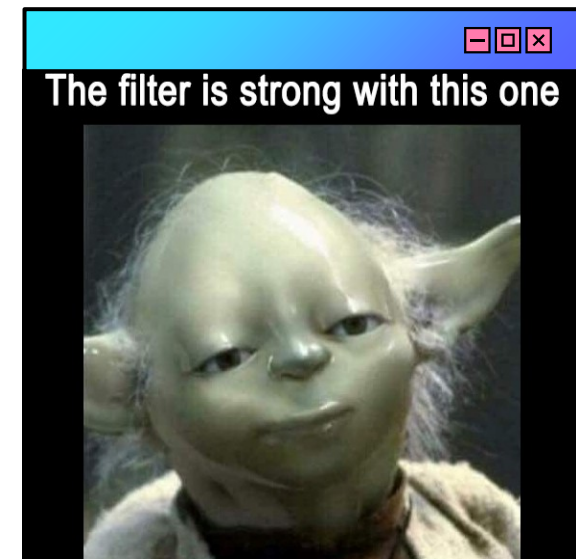
Online prostředí

- Co je to anonymita?
- Relativní anonymita (Christopherson, 2006)
  - **Technická** – odstranění identifikačních údajů a informací
  - **Sociální** – vnímání druhých/sebe sama jako neidentifikovatelných
- Aktuální fyzická distance a „překračování časoprostorových hranic“
- Chybí některá vodítka (mimika, tón hlasu), jiná naopak přibývají (emotikony, gify, memy...)
- Multiplicita interakce
- Větší kontrola vlastní sebe-prezentace

Online prostředí

- Co je to anonymita?
- Relativní anonymita (Christopherson, 2006)
  - **Technická** – odstranění identifikačních údajů a informací
  - **Sociální** – vnímání druhých/sebe sama jako neidentifikovatelných
- Aktuální fyzická distance a „překračování časoprostorových hranic“
- Chybí některá vodítka (mimika, tón hlasu), jiná naopak přibývají (emotikony, gify, memy...)
- Multiplicita interakce
- Větší kontrola vlastní sebe-prezentace
- Mnoho informací a materiálů (kvantitativně i kvalitativně); snadno dohledatelné, re-publikovatelné

Internet jako sociální prostředí

- Internet jako prostředí tvaruje podobu interpersonální interakce
  - Snazší navazování i udržování vztahů
  - Nepůsobí zde omezení plynoucí z příslušnosti k určité skupině (absence vodítek, např. barvy pleti)
  - Většinou podobný status uživatelů
  - Větší kontrola nad sebe-prezentací
  - Menší zábrany - větší frekvence negativních projevů

Specifika online komunikace

- Specifika online komunikace souvisejí s rysy internetu
  - omezené vnímání
  - prostředí založené na textu (a vizuální stránce)
  - fyzická nepřítomnost
- Ovlivněna charakterem technologií a jejich „affordances“
  - Jaké možnosti nám nabízejí a v čem nás naopak limitují?

Specifika online komunikace

- Liší se napříč technologiemi (PC, mobil, wearables) a napříč různými prostředími (Facebook a Twitter)
- Rysy internetu se v čase mění
  - Nové aplikace, nové způsoby interakce, nové normy

Affordances

Bucher, T., & Helmond, A. (2017). The affordances of social media platforms. *The SAGE handbook of social media*, 223-253. <https://doi.org/10.4135/9781473984066.n14>

- Co dané prostředí/materiály/prostředky umožňují dělat?

Affordances

Bucher, T., & Helmond, A. (2017). The affordances of social media platforms. *The SAGE handbook of social media*, 223-253. <https://doi.org/10.4135/9781473984066.n14>

- Co dané prostředí/materiály/prostředky umožňují dělat?
- **James Gibson** – **ecological psychology** (1982)
  - *The affordances of the environment are what it offers the animal, what it provides or furnishes, either for good or will.*

Affordances

Bucher, T., & Helmond, A. (2017). The affordances of social media platforms. *The SAGE handbook of social media*, 223-253. <https://doi.org/10.4135/9781473984066.n14>

- Co dané prostředí/materiály/prostředky umožňují dělat?
- **James Gibson – ecological psychology (1982)**
  - *The affordances of the environment are what it offers the animal, what it provides or furnishes, either for good or will.*
  - Jako **relační aspekt**, ne jen aspekt prostředí
  - Vnímáme prostředí skrze affordances – možnosti akce

Affordances

Bucher, T., & Helmond, A. (2017). The affordances of social media platforms. *The SAGE handbook of social media*, 223-253. <https://doi.org/10.4135/9781473984066.n14>

- Co dané prostředí/materiály/prostředky umožňují dělat?
- **James Gibson – ecological psychology (1982)**
  - *The affordances of the environment are what it offers the animal, what it provides or furnishes, either for good or will.*
  - Jako **relační aspekt**, ne jen aspekt prostředí
  - Vnímáme prostředí skrze affordances – možnosti akce

'Wait! What? When did they replace the favorite star with a heart? I'm now too scared to favorite in case somebody gets the wrong idea' —
(@ForresterRobert, Nov 3, 2015)

'I'm actually sad to see the "heart" feature on the mobile app. I'd hate to see Twitter start to lose its essence. I hope this is temporary'—
(@deray, Nov 3, 2015)

'Twitter changing the "favorite" star to a "like" heart is everything that is wrong with capitalism, in icon form' —
(@room34, Nov 3, 2015).

Affordances

Bucher, T., & Helmond, A. (2017). The affordances of social media platforms. *The SAGE handbook of social media*, 223-253. <https://doi.org/10.4135/9781473984066.n14>

- Co dané prostředí/materiály/prostředky umožňují dělat?
- **James Gibson – ecological psychology (1982)**
  - *The affordances of the environment are what it offers the animal, what it provides or furnishes, either for good or will.*
  - Jako **relační aspekt**, ne jen aspekt prostředí
  - Vnímáme prostředí skrze affordances – možnosti akce
  - Invariantní – ale nemusíme vnímat vše

'Wait! What? When did they replace the favorite star with a heart? I'm now too scared to favorite in case somebody gets the wrong idea' —
(@ForresterRobert, Nov 3, 2015)

'I'm actually sad to see the "heart" feature on the mobile app. I'd hate to see Twitter start to lose its essence. I hope this is temporary'—
(@deray, Nov 3, 2015)

'Twitter changing the "favorite" star to a "like" heart is everything that is wrong with capitalism, in icon form' —
(@room34, Nov 3, 2015).

Affordances

- **Vnímané affordances**
- **Don Norman** (1988)
  - *The perceived and actual properties of the thing, primarily those fundamental properties that determine how the thing could possibly be used.*

Affordances

- **Vnímané affordances**
- **Don Norman** (1988)
  - *The perceived and actual properties of the thing, primarily those fundamental properties that determine how the thing could possibly be used.*
- Perceived affordances – většinou jsou vodítka k tomu, jak je používat
  - znaky a symboly
- Vlastnosti prostředí neuchopuje jako relační – ale musí být viditelné

Affordances

- **Vnímané affordances**
- **Don Norman** (1988)
  - *The perceived and actual properties of the thing, primarily those fundamental properties that determine how the thing could possibly be used.*
- Perceived affordances – většinou jsou vodítka k tomu, jak je používat
  - znaky a symboly
- Vlastnosti prostředí neuchopuje jako relační – ale musí být viditelné

Affordances

- **Vnímané affordances**
- **Don Norman** (1988)
  - *The perceived and actual properties of the thing, primarily those fundamental properties that determine how the thing could possibly be used.*
- Perceived affordances – většinou jsou vodítka k tomu, jak je používat
  - znaky a symboly
- Vlastnosti prostředí neuchopuje jako relační
  - ale musí být viditelné

This metal device removes the tops of soft boiled eggs. You simply place it around the top of the egg and give a light squeeze. It will give you a perfectly circular cut.

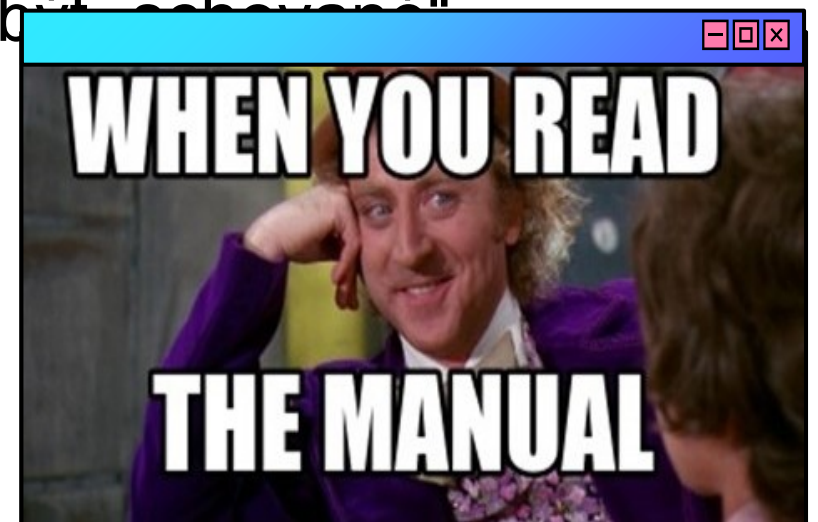
Affordances

- **William Gaver** – Technology affordances (1991) – důraz na interakci
  - *Whether a handle with particular dimensions will afford grasping depends on the grasper's height, hand size, etc. Similarly, a cat-door affords passage to a cat but not to me.*

Affordances

- **William Gaver** – Technology affordances (1991) – důraz na interakci
  - *Whether a handle with particular dimensions will afford grasping depends on the grasper's height, hand size, etc. Similarly, a cat-door affords passage to a cat but not to me.*
- I další smysly
- Affordances nemusí být hned viditelné, mohou být „schovávané“
- Nové technologie (čtete návody?)
  - „Co to umí“?

Affordances

- **Sociální affordances** – *social activities are embedded in and shaped by the material environment* (Gaver, 1996)

Affordances

- **Sociální affordances** – *social activities are embedded in and shaped by the material environment* (Gaver, 1996)
- **Barry Wellman** (2001):
  - *The possibilities that technological changes afford for social relations and social structure.*

Affordances

- **Ian Hutchby** (2001) – **komunikační affordances** – funkční i relační
  - *Functional in the sense that they are enabling, as well as constraining.*
  - *Relational as they are drawing attention to the way that the affordances of an object may be different for one species than for another.*

Affordances

- Affordances – někdy jen jako charakteristiky technologií
- Ale dopad na sociální struktury, interakce
- Low and high level affordances
- Příklad: online social networking sites (SNS): jaké mají affordances?

Affordances

- Affordances – někdy jen jako charakteristiky technologií
- Ale dopad na sociální struktury, interakce
- Low and high level affordances
- Příklad: online social networking sites (SNS): jaké mají affordances?
- **danah boyd** (2011) – SNS jako *networked public*
  - Persistence, replicability, scalability, searchability

Affordances

- Affordances – někdy jen jako charakteristiky technologií
- Ale dopad na sociální struktury, interakce
- Low and high level affordances
- Příklad: online social networking sites (SNS): jaké mají affordances?
- **danah boyd** (2011) – SNS jako *networked public*
  - Persistence, replicability, scalability, searchability
- **Nicole B. Ellison** a **Jessica Vitak** (2015): sociální kapitál

Affordances

- Affordances – někdy jen jako charakteristiky technologií
- Ale dopad na sociální struktury, interakce
- Low and high level affordances
- Příklad: online social networking sites (SNS): jaké mají affordances?
- **danah boyd** (2011) – SNS jako *networked public*
  - Persistence, replicability, scalability, searchability
- **Nicole B. Ellison** a **Jessica Vitak** (2015): sociální kapitál
- **Gina Neff** a **Peter Nagy** (2015) – **imagined affordances** – perceptions, beliefs, expectations, satisfactions

Vlastnosti médií a mediální účinky

(Valkenburg, Peter, Walther, 2016)

- Vlastnosti médií jsou důležitým komponentem, který dále ovlivňuje účinky médií
- **Modalita** (text, video, obrázek, webová stránka se vším, ...)

Co si vylepšit nové zařízení? S našim prohlížečem máte Seznam stále po ruce [Stáhnout prohlížeč](#)

Internet Firms Mapy Zboží Obrázky Slovník Jízdní řády Video

SEZNAM.CZ abc [Vyhledat](#) [Kam na lyže](#)

Právě se hledá: [Tornádo v Polsku](#) [Inkognito Prymula](#) [Program OH 2022](#) [Miloš Zeman](#)

SZ: Seznam Zprávy · Pátek 18. února. Svátek má Gizela.

Vlevo dole: „To se bojíte, že prezidentovi u vozíku vypustím ventilek?!“

Tento týden Sněmovnu ochromily dvě věci: nejprve šéf SPD Tomio Okamura se svými obstrukcemi a dvěma nočními...

Kremi: Situace na východě Ukrajiny je „velice nebezpečná“
Šéf hokejového svazu: Odvolání trenéra Pešana je nejspíš nevyhnutelné
Rohanová potvrdila kandidaturu na prezidentku, má podpisy exposlanců

Novinky

„Chystejte kraslice.“ Válka slibuje normální Velikonoce a omezení respirátorů
Prakticky všechna protiepidemická opatření by podle ministra zdravotnictví Vlastimila Válka (TOP 09) měla...

Koronavirus

Aktuální opatření Očkování 3. dávka Testy Cestování

Pozitivní případy	JIP na 1 mil. obyvatel	Právě v nemocnici	Úmrtí s nákazou	Ukončená očkování
+18 427	42	23	-71	+56
Nové: +15 517	Neočkovaní	Očkování	3 720	38 106
Reinfekce: +2 910				6 830 224

← Email Kalendář Firemní e-mail zdarma

Doručené (6) Nová zpráva

Zásilkovna	Zásilka je připravena k výdeji – Dobrý den, V...	včera
Zásilkovna	Vaše zásilka byla přijata k přepravě – Dobrý ...	16. 2.
H&M Member	Vánoční dárek: 30 Kč bonusový voucher! ...	16. 2.
Zalando Team	Vaše zásilka dorazí do 17.02. – Hurá, už j...	16. 2.

Skryt e-maily

Gmail Obrázky

Google

Hledat Googlem Zkusím štěstí

Zkuste Google v jazyce: [English](#)

Vlastnosti médií a mediální účinky

(Valkenburg, Peter, Walther, 2016)

- Vlastnosti médií jsou důležitým komponentem, který dále ovlivňuje účinky médií
- **Modalita** (text, video, obrázek, webová stránka se vším, ...)
- **Obsah** (násilí, typy postav, argument, atraktivita, ...)

Co si vylepšit nové zařízení? S našim prohlížečem máte Seznam stále po ruce [Stáhnout prohlížeč](#)

Internet Firmy Mapy Zboží Obrázky Slovník Jízdní řády Video

SEZNAM.CZ abc [Vyhledat](#) **Kam na lyže**

Právě se hledá: [Tornádo v Polsku](#) [Inkognito Prymula](#) [Program OH 2022](#) [Miloš Zeman](#)

SZ: Seznam Zprávy · Pátek 18. února. Svátek má Gizela.

Vlevo dole: „To se bojíte, že prezidentovi u vozíku vypustím ventilek?!“
Tento týden Sněmovnu ochromily dvě věci: nejprve šéf SPD Tomio Okamura se svými obstrukcemi a dvěma nočními...

Kremí: Situace na východě Ukrajiny je „velice nebezpečná“
Šéf hokejového svazu: Odvolání trenéra Pešána je nejspíš nevyhnutelné
Rohanová potvrdila kandidaturu na prezidentku, má podpisy exposlanců

Novinky

„Chystejte kraslice.“ Válka slibuje normální Velikonoce a omezení respirátorů
Prakticky všechna protiepidemická opatření by podle ministra zdravotnictví Vlastimila Válka (TOP 09) měla...

Koronavirus

Aktuální opatření Očkování 3. dávka Testy Cestování

Pozitivní případy JIP na 1 mil. obyvatel Právě v nemocnici Úmrtí s nákazou Ukončená očkování

+18 427	42	23	-71	+56	+2 240
Nové	Neočkovaní	Očkovaní	3 720	38 106	6 830 224
Reinfekce					
+2 910					

[Email](#) [Kalendář](#) [Firemní e-mail zdarma](#)

Doručené (6) **Nová zpráva**

Zásilkovna	Zásilka je připravena k výdeji – Dobrý den, V...	včera
Zásilkovna	Vaše zásilka byla přijata k přepravě – Dobrý ...	16. 2.
H&M Member	Vánoční dárek: 30 Kč bonusový voucher! ...	16. 2.
Zalando Team	Vaše zásilka dorazí do 17.02. – Hurá, už j...	16. 2.

Skryt e-maily

Gmail Obrázky

Google

Hledat Googlem Zkusím štěstí

Zkuste Google v jazyce: [English](#)

Vlastnosti médií a mediální účinky

(Valkenburg, Peter, Walther, 2016)

- Vlastnosti médií jsou důležitým komponentem, který dále ovlivňuje účinky médií
- **Modalita** (text, video, obrázek, webová stránka se vším, ...)
- **Obsah** (násilí, typy postav, argument, atraktivita, ...)
- **Strukturální vlastnosti** (efekty, gamifikace, zpětná vazba, ...)

Co si vylepšit nové zařízení? S našim prohlížečem máte Seznam stále po ruce [Stáhnout prohlížeč](#)

Internet Firms Mapy Zboží Obrázky Slovník Jízdní řády Video

SEZNAM.CZ abc [Vyhledat](#) **Kam na lyže**

Právě se hledá: [Tornádo v Polsku](#) [Inkognito Prymula](#) [Program OH 2022](#) [Miloš Zeman](#)

SZ: Seznam Zprávy · Pátek 18. února. Svátek má Gizela.

Vlevo dole: „To se bojíte, že prezidentovi u vozíku vypustím ventilek?!“

Tento týden Sněmovnu ochromily dvě věci: nejprve šéf SPD Tomio Okamura se svými obstrukcemi a dvěma nočními...

Kremí: Situace na východě Ukrajiny je „velice nebezpečná“
Šéf hokejového svazu: Odvolání trenéra Pešana je nejspíš nevyhnutelné
Rohanová potvrdila kandidaturu na prezidentku, má podpisy expozlanců

Novinky

„Chystejte kraslice.“ Válka slibuje normální Velikonoce a omezení respirátorů
Prakticky všechna protiepidemická opatření by podle ministra zdravotnictví Vlastimila Válka (TOP 09) měla...

Koronavirus

Aktuální opatření Očkování 3. dávka Testy Cestování

Positivní případy	JIP na 1 mil. obyvatel	Právě v nemocnici	Úmrtí s nákazou	Ukončená očkování
+18 427	42	23	-71	+56
Nové: +15 517	Neočkovaní	Očkováni	3 720	38 106
Reinfekce: +2 910				+2 240
				6 830 224

← Email Kalendář Firemní e-mail zdarma

Doručené (6) Nová zpráva

Zásilkovna	Zásilka je připravena k výdeji – Dobrý den, V...	včera
Zásilkovna	Vaše zásilka byla přijata k přepravě – Dobrý ...	16. 2.
H&M Member	Vánoční dárek: 30 Kč bonusový voucher! ...	16. 2.
Zalando Team	Vaše zásilka dorazí do 17.02. – Hurá, už j...	16. 2.

Skryt e-maily

Gmail Obrázky

Google

Hledat Googlem Zkusím štěstí

Zkuste Google v jazyce: [English](#)

Komunikace na internetu

- S rozšiřováním PC a internetu debata o dopadech CMC a vztahů utvářených na internetu: 2 základní přístupy ([Parks & Floyd, 1996](#))

Komunikace na internetu

- S rozšiřováním PC a internetu debata o dopadech CMC a vztahů utvářených na internetu: 2 základní přístupy (**Parks & Floyd, 1996**)
- **Lost perspective** (cues-filtered out) - negativní náhled - omezující charakteristiky internetu nedovolují utváření kvalitních vztahů
  - Důsledkem jsou povrchní vztahy, způsobující v konečném důsledku nárůst osamělosti, pokles well-beingu
  - CMC je ve srovnání s FtF nedostatečná a neefektivní
  - Social presence theory, social context cues theory, reduced social cues theory, cues filtered out approach, media richness theory

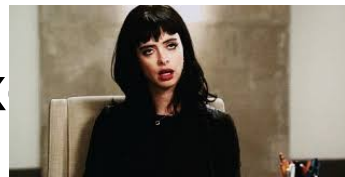
Komunikace na internetu

- S rozšiřováním PC a internetu debata o dopadech CMC a vztahů utvářených na internetu: 2 základní přístupy (**Parks & Floyd, 1996**)
- **Lost perspective** (cues-filtered out) - negativní náhled - omezující charakteristiky internetu nedovolují utváření kvalitních vztahů
  - Důsledkem jsou povrchní vztahy, způsobující v konečném důsledku nárůst osamělosti, pokles well-beingu
  - CMC je ve srovnání s FtF nedostatečná a neefektivní
  - Social presence theory, social context cues theory, reduced social cues theory, cues filtered out approach, media richness theory
- **Liberated perspective** – pozitivní náhled - omezení se dají překonat
  - **Social information processing theory (SIP)**, **hyperpersonální efekt komunikace**, **model SIDE** (social identification/deindividuation theory)

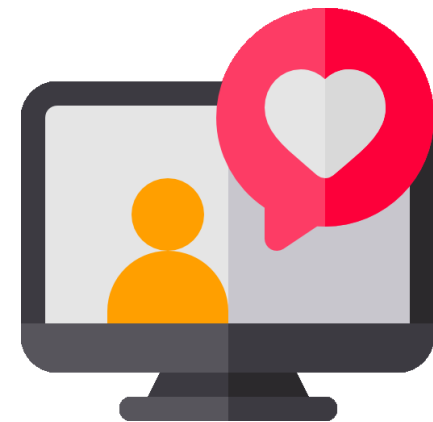

- MARY_ANNE: OMG I LOVE this picture!!! #cuteness
- ALZ03MAR: nice:) Have a wonderful (👍)
- LLORT: Still available? asking for PETA...
- GREG21: Really nice pix

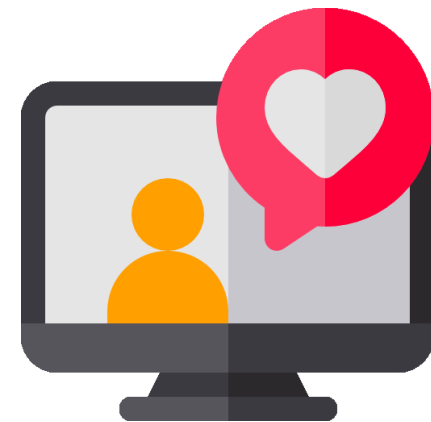
Kvalita (online) vztahů

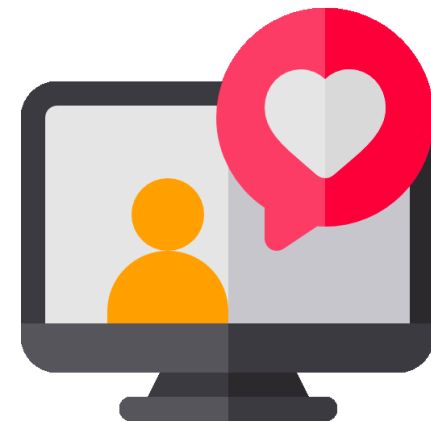
Kvalita (online) vztahů

- **Displacement hypothesis**
  - Online vztahy zabírají čas a jsou povrchní, proto ve výsledku snižují kvalitu stávajících vztahů

Kvalita (online) vztahů

- **Displacement hypothesis**
  - Online vztahy zabírají čas a jsou povrchní, proto ve výsledku snižují kvalitu stávajících vztahů
- **Stimulation hypothesis**
  - ICT podporuje komunikaci i mezi stávajícími přáteli – poskytuje další prostor, kde se daný vztah může rozvíjet
  - Výzkum podporuje více tuto hypotézu, avšak platí pro existující vztahy; u online vztahů s neznámými výsledky nekonzistentní

Utváření online vztahů

Utváření online vztahů

- **Rich get richer**
  - Více vztahů na internetu budou utvářet ti, kdo mají dostatečné sociální dovednosti

Utváření online vztahů

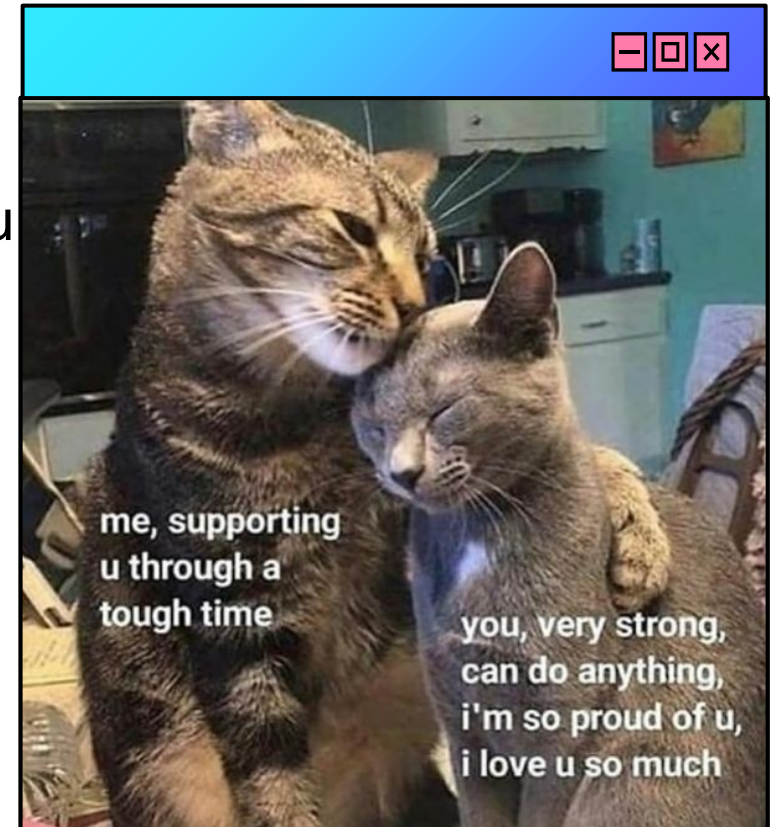
- **Rich get richer**
  - Více vztahů na internetu budou utvářet ti, kdo mají dostatečné sociální dovednosti
- **Social compensation**
  - Více vztahů na internetu budou vytvářet ti, kdo jsou v RL osamělejší, sociálně úzkostní
- Obě hypotézy mají své opodstatnění

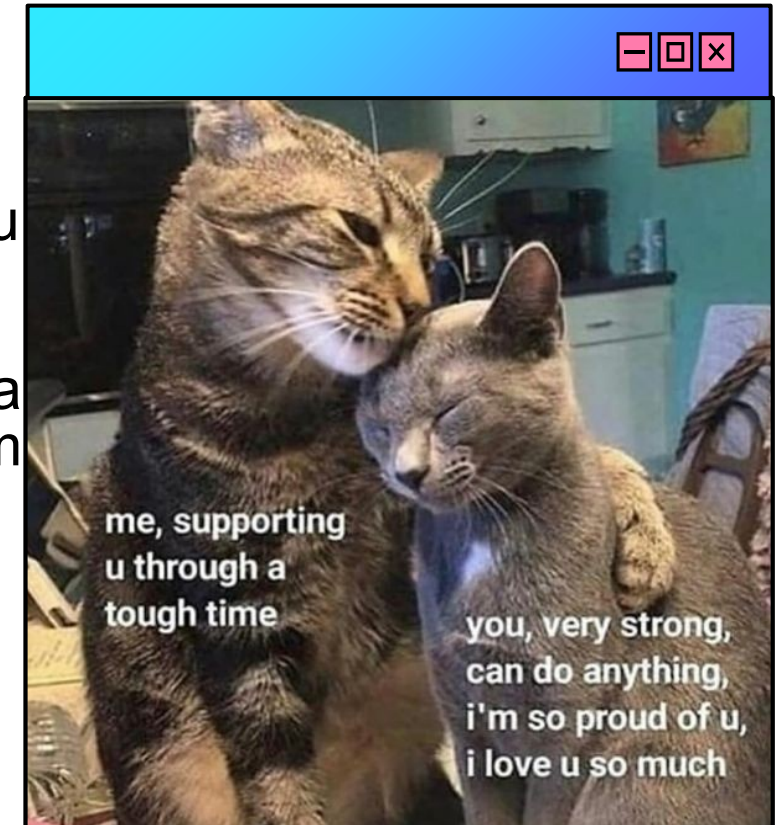
Social Information Processing theory (SIP)

- **Joseph B. Walther** (1992)
- Lidé mají **přirozenou tendenci utvářet vztahy**, proto se omezení daná internetovým prostředím **naučí překonat** a vztahy v něm budou utvářet
- K překonání omezení potřebují **čas** (vztahy se na internetu vyvíjejí zpočátku pomaleji)

Social Information Processing theory (SIP)

- **Joseph B. Walther** (1992)
- Lidé mají **přirozenou tendenci utvářet vztahy**, proto se omezení daná internetovým prostředím **naučí překonat** a vztahy v něm budou utvářet
- K překonání omezení potřebují **čas** (vztahy se na internetu vyvíjejí zpočátku pomaleji)
- Při testování své teorie si Walther všiml, že komunikace na internetu je často dynamičtější, s vyšším sebeodhalováním a vyšší sociální podporou než v RL → SIP podceňuje pozitivní efekty této komunikace
- → **koncept hyperpersonální komunikace**

Hyperpersonální efekt

- Co ho umožňuje?
- Faktory komunikace

Hyperpersonální efekt

- Co ho umožňuje?
- Faktory komunikace
  - **faktory média** – omezená audiovizuální vodítka, textová komunikace

Hyperpersonální efekt

- Co ho umožňuje?
- Faktory komunikace
  - **faktory média** – omezená audiovizuální vodítka, textová komunikace
  - **faktory na straně odesílatele zprávy** – kontrola sebeprezentace

Hyperpersonální efekt

- Co ho umožňuje?
  - Faktory komunikace
    - **faktory média** – omezená audiovizuální vodítka, textová komunikace
    - **faktory na straně odesílatele zprávy** – kontrola sebeprezentace
    - **faktory na straně příjemce** – zveličování informací
      - omezená možnost zprostředkovat neverbální a kontextové signály → jakákoliv část sociální informace, která „projde“, je příjemcem zveličena
- + zpětnovazební mechanismy**

Hyperpersonální efekt

- Co ho umožňuje?
- Faktory komunikace
  - **faktory média** – omezená audiovizuální vodítka, textová komunikace
  - **faktory na straně odesílatele zprávy** – kontrola sebe prezentace
  - **faktory na straně příjemce** – zveličování informací
    - omezená možnost zprostředkovat neverbální a kontextové signály → jakákoliv část sociální informace, která „projde“, je příjemcem zveličena
  - **+ zpětnovazební mechanismy**
- Díky tomu dochází k **idealizaci komunikačních partnerů** a pozitivnější komunikaci než v RL

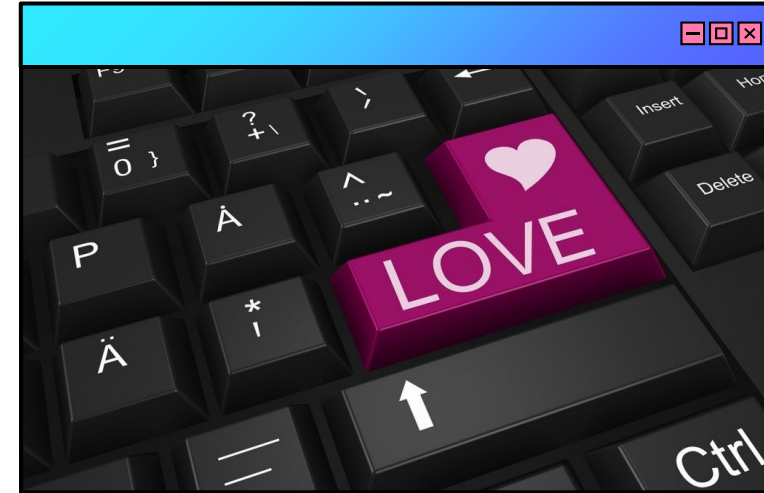

Online disinhibice

- **John Suler** (2004) – vznik koncem 90.let; teoretický koncept

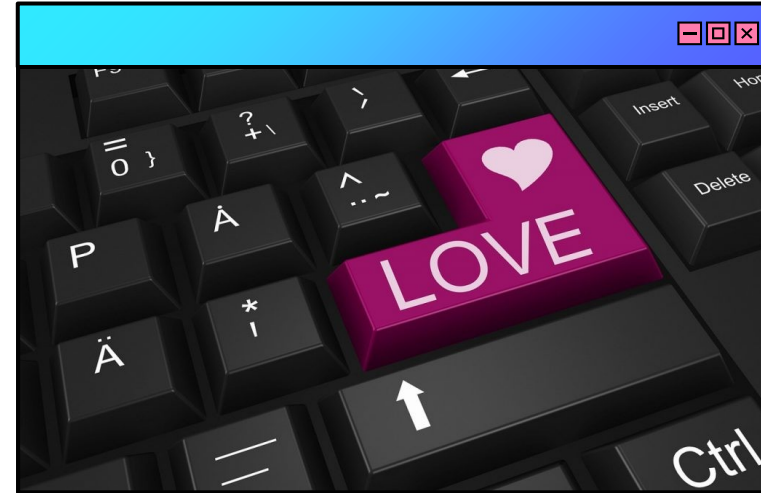
Online disinhibice

- **John Suler** (2004) – vznik koncem 90.let; teoretický koncept
- Chování se sníženými zábrany
  - **Pozitivní (benign)**
    - Sebe-odhalování, podpora ostatních, rady, sdílení informací...
  - **Negativní (toxic)**
    - Agresivní chování, urážky, flaming, trolling...

Online disinhibice

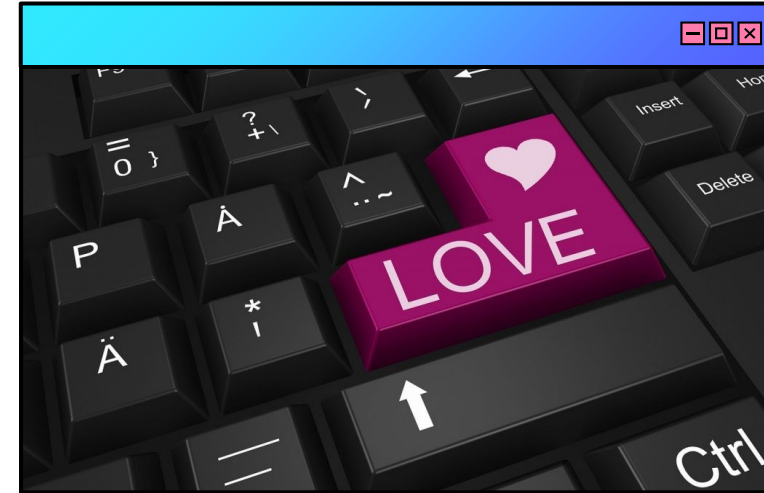
- Podle Sulera 6 rysů internetu přispívá k disinhibici včetně anonymity
  - **Anonymita** – *You Don't Know Me*

Online disinhibice

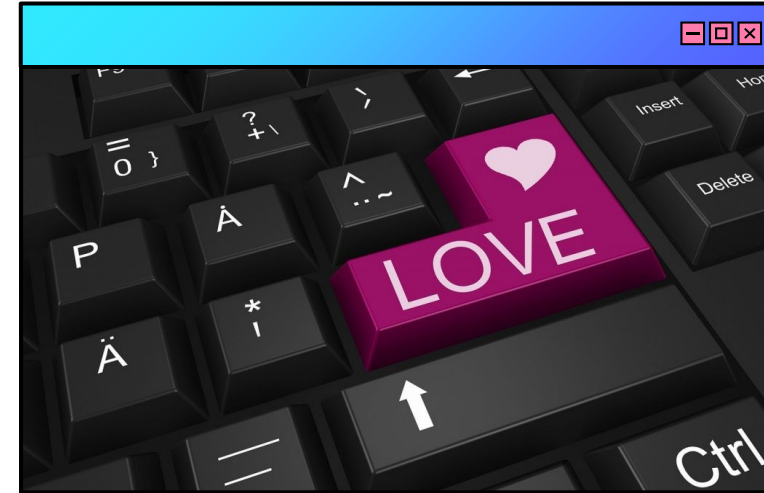
- Podle Sulera 6 rysů internetu přispívá k disinhibici včetně anonymity
  - **Anonymita** – *You Don't Know Me*
  - **Neviditelnost** – *You Can't See Me*

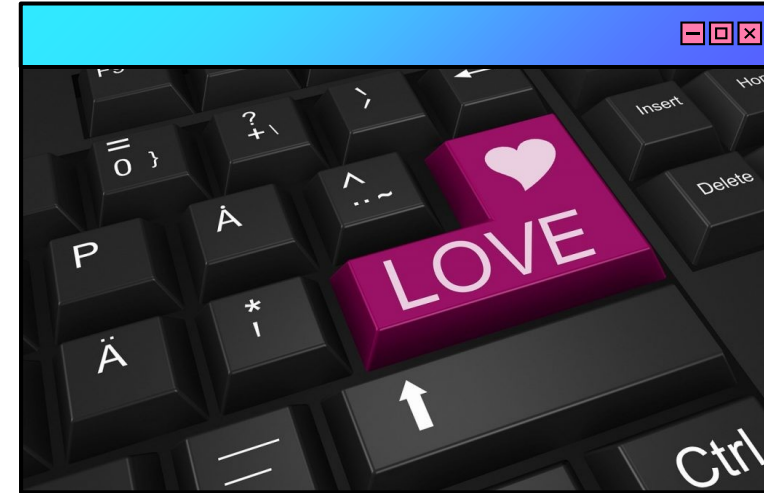
Online disinhibice

- Podle Sulera 6 rysů internetu přispívá k disinhibici včetně anonymity
  - **Anonymita** – *You Don't Know Me*
  - **Neviditelnost** – *You Can't See Me*
  - **Asynchronicita** – *See You Later*

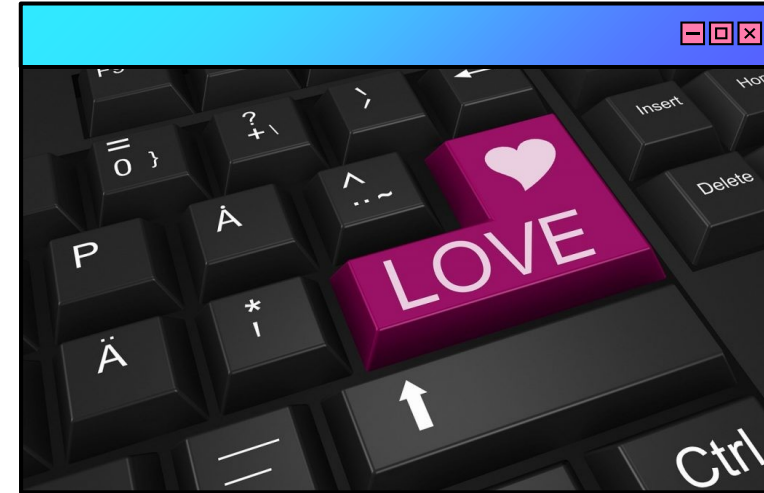
Online disinhibice

- Podle Sulera 6 rysů internetu přispívá k disinhibici včetně anonymity
  - **Anonymita** – *You Don't Know Me*
  - **Neviditelnost** – *You Can't See Me*
  - **Asynchronicita** – *See You Later*
  - **Solipsistická introjekce** – *It's All in My Head*

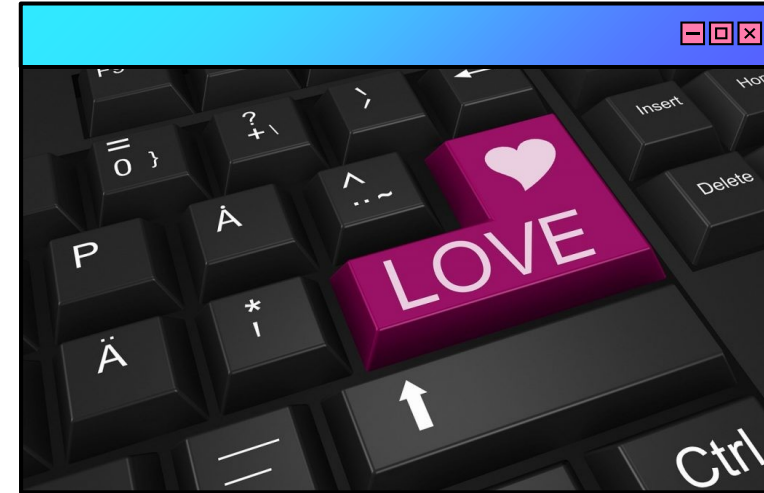
Online disinhibice

- Podle Sulera 6 rysů internetu přispívá k disinhibici včetně anonymity
  - **Anonymita** – *You Don't Know Me*
  - **Neviditelnost** – *You Can't See Me*
  - **Asynchronicita** – *See You Later*
  - **Solipsistická introjekce** – *It's All in My Head*
  - **Disociativní představivost** – *It's Just a Game*

Online disinhibice

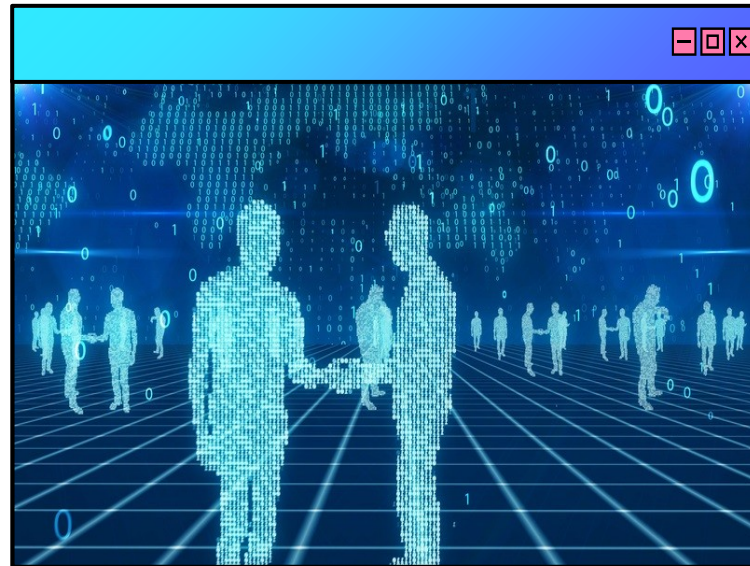
- Podle Sulera 6 rysů internetu přispívá k disinhibici včetně anonymity
  - **Anonymita** – *You Don't Know Me*
  - **Neviditelnost** – *You Can't See Me*
  - **Asynchronicita** – *See You Later*
  - **Solipsistická introjekce** – *It's All in My Head*
  - **Disociativní představivost** – *It's Just a Game*
  - **Minimalizace autority** – *We're Equals*

Proč má anonymita tyto důsledky?

- Internet a CMC jako dav
- Anonymita – především vizuální

Proč má anonymita tyto důsledky?

Proč má anonymita tyto důsledky?

- **Gustav le Bon** (přelom 20. století a dále) – ztráta „sebe“ díky imerzi v davu - antisociální chování, iracionalita

Proč má anonymita tyto důsledky?

- **Gustav le Bon** (přelom 20. století a dále) – ztráta „sebe“ díky imerzi v davu - antisociální chování, iracionalita
- **Leon Festinger, Philip Zimbardo** (50.-80- léta) – **deindividuace**
  - redukce či ztráta sebe-uvědomění (low self-awareness)
  - menší inhibice, především v podmínkách anonymity
- Ale – co benigní projevy disinhibice? A někdy i menší agrese? A někdy naopak větší sebe-uvědomění?

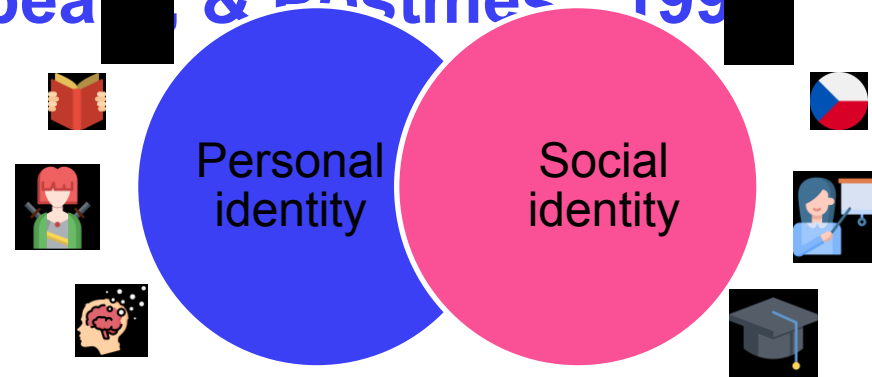

Proč má anonymita tyto důsledky?

- Alternativní přístup: depersonalizace a zvýšené uvědomění v kategoriích sociální identity (**Lea & Spears, 1991; Postmes & Spears, 1998; Reicher, Spears, & Postmes, 1995**)

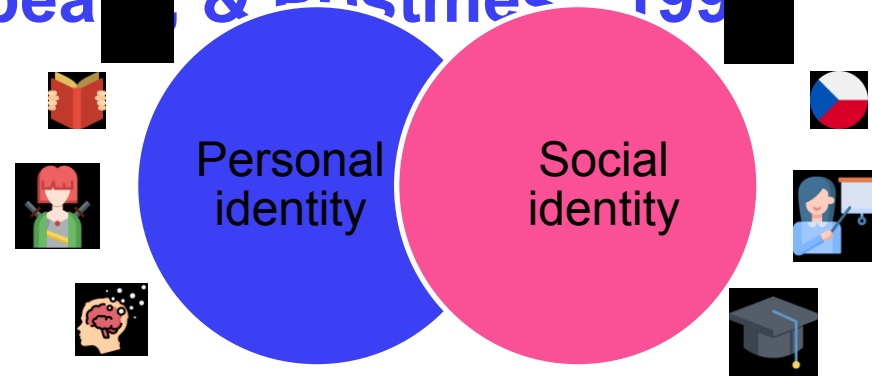
Proč má anonymita tyto důsledky?

- Alternativní přístup: depersonalizace a zvýšené uvědomění v kategoriích sociální identity (**Lea & Spears, 1991; Postmes & Spears, 1998; Reicher, Spears, & Postmes, 1995**)

Proč má anonymita tyto důsledky?

- Alternativní přístup: depersonalizace a zvýšené uvědomění v kategoriích sociální identity (**Lea & Spears, 1991; Postmes & Spears, 1998; Reicher, Spears, & Postmes, 1995**)

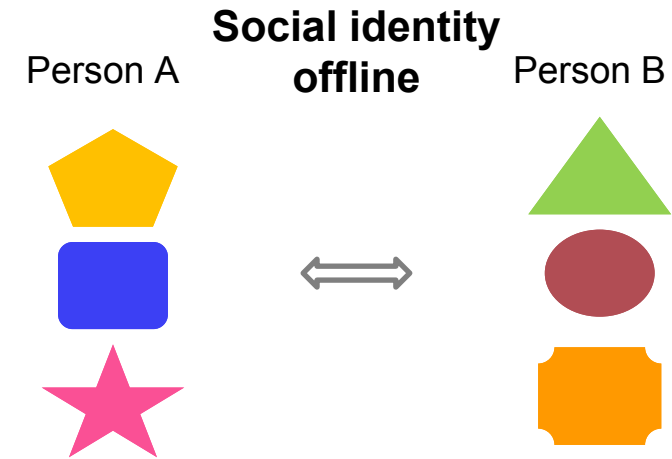
- **The Social Identity Model of Deindividuation Effects (SIDE)**
- Vysvětluje více do hloubky a ve více kontextech působení anonymity

Social Identity Model of Deindividuation Effects (SIDE)

- **Reicher, Spears, & Postmes, 1995**
- Anonymita, vizuální anonymita a CMC
- Méně individuálních znaků
- **Posílení** sociální/skupinové identity
- Větší identifikace se skupinou

- Ne ztráta sebe, ale vnímání v rámci skupiny;
ne „antisociální“ či „nesociální“, ale „více sociální“

- Ne vždy – někdy se zvyšuje kategorizace
jako unikátního jedince – výrazná personální
identita (online terapie)

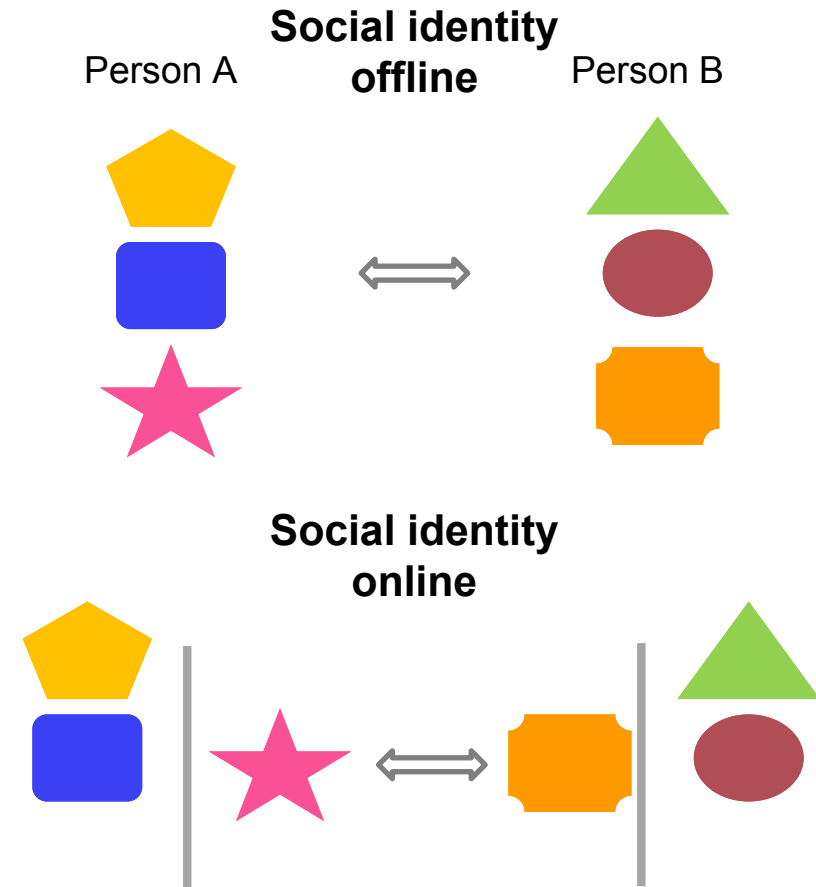
Social Identity Model of Deindividuation Effects (SIDE)

- **Reicher, Spears, & Postmes, 1995**
- Anonymita, vizuální anonymita a CMC
- Méně individuálních znaků
- **Posílení** sociální/skupinové identity
- Větší identifikace se skupinou

- Ne ztráta sebe, ale vnímání v rámci skupiny;
ne „antisociální“ či „nesociální“, ale „více sociální“

- Ne vždy – někdy se zvyšuje kategorizace
jako unikátního jedince – výrazná personální
identita (online terapie)

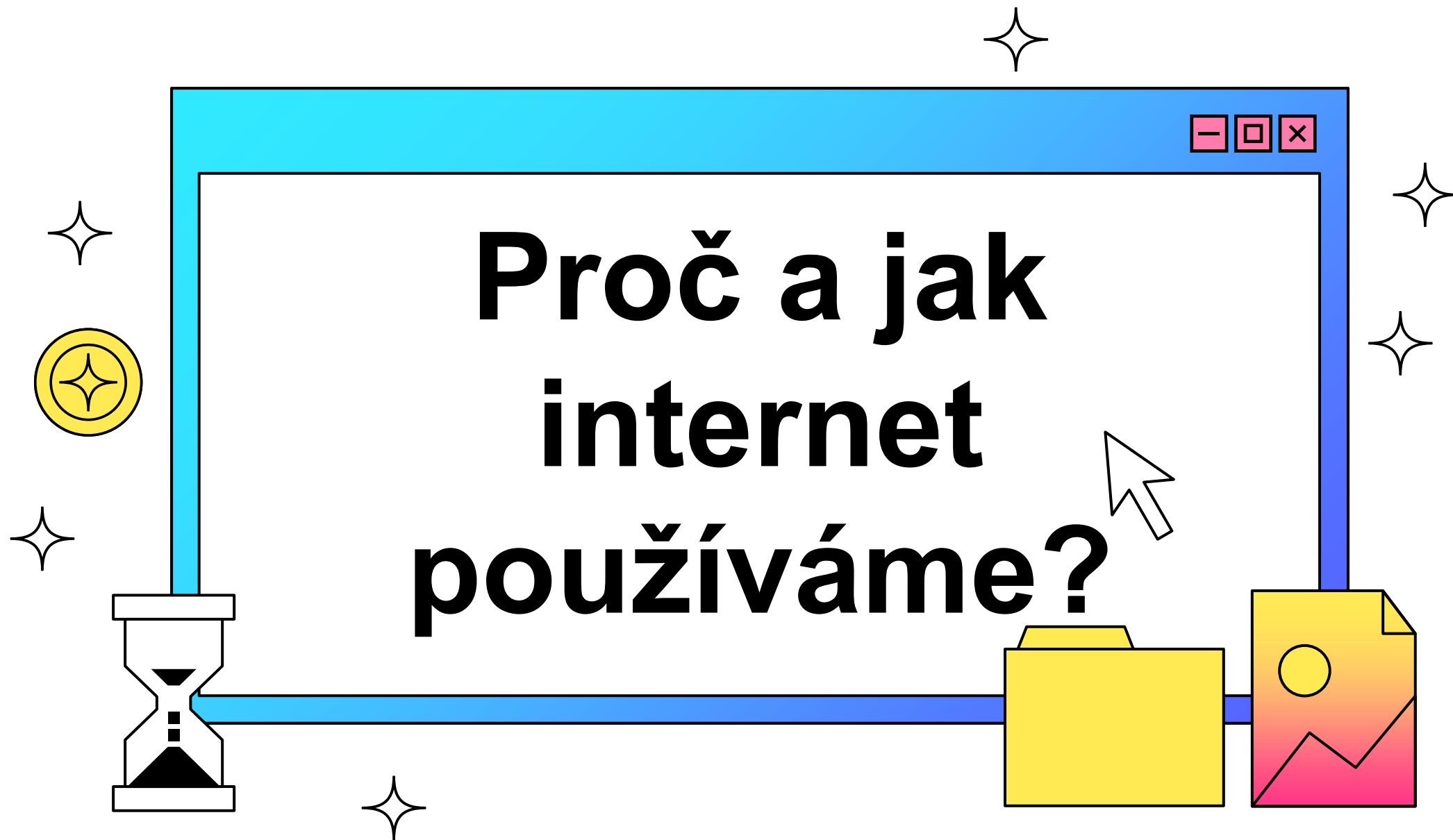

Social Identity Model of Deindividuation Effects (SIDE)

- **Reicher, Spears, & Postmes, 1995**
- Anonymita, vizuální anonymita a CMC
- Méně individuálních znaků
- **Posílení** sociální/skupinové identity
- Větší identifikace se skupinou

- Ne ztráta sebe, ale vnímání v rámci skupiny; ne „antisociální“ či „nesociální“, ale „více sociální“

- Ne vždy – někdy se zvyšuje kategorizace jako unikátního jedince – výrazná personální identita (online terapie)

**Proč a jak
internet
používáme?**

Používání médií – Media use

- Co to je **používání médií**?
  - **Používáním médií** se myslí **záměrná** nebo **nahodilá konzumace** různých **mediálních typů** (např. TV, noviny...), **obsahů** (např. zábavné obsahy, reklama, zpravodajství) a **technologií** (např. sociální média). (Valkenburg & Peter 2013)

Používání médií – Media use

- Co to je **používání médií**?
  - **Používáním médií** se myslí **záměrná** nebo **nahodilá konzumace** různých **mediálních typů** (např. TV, noviny...), **obsahů** (např. zábavné obsahy, reklama, zpravodajství) a **technologií** (např. sociální média). (Valkenburg & Peter 2013)
- Důležité teorie v oblasti používání médií:
  - **Uses and gratifications theory** (Katz, Blumler, & Gurevitch, 1974)

Používání médií – Media use

- Co to je **používání médií**?
  - **Používáním médií** se myslí **záměrná** nebo **nahodilá konzumace** různých **mediálních typů** (např. TV, noviny...), **obsahů** (např. zábavné obsahy, reklama, zpravodajství) a **technologií** (např. sociální média). (Valkenburg & Peter 2013)
- Důležité teorie v oblasti používání médií:
  - **Uses and gratifications theory** (Katz, Blumler, & Gurevitch, 1974)
  - Theory of **planned behavior** (Fishbein & Ajzen, 1980; Ajzen, 1985)

Používání médií – Media use

- Co to je **používání médií**?
  - **Používáním médií** se myslí **záměrná** nebo **nahodilá konzumace** různých **mediálních typů** (např. TV, noviny...), **obsahů** (např. zábavné obsahy, reklama, zpravodajství) a **technologií** (např. sociální média). (Valkenburg & Peter 2013)
- Důležité teorie v oblasti používání médií:
  - **Uses and gratifications theory** (Katz, Blumler, & Gurevitch, 1974)
  - Theory of **planned behavior** (Fishbein & Ajzen, 1980; Ajzen, 1985)
  - **Technology acceptance model** (Davis, 1989)

Používání médií – Media use

- Co to je **používání médií**?
  - **Používáním médií** se myslí **záměrná** nebo **nahodilá konzumace** různých **mediálních typů** (např. TV, noviny...), **obsahů** (např. zábavné obsahy, reklama, zpravodajství) a **technologií** (např. sociální média). (Valkenburg & Peter 2013)
- Důležité teorie v oblasti používání médií:
  - **Uses and gratifications theory** (Katz, Blumler, & Gurevitch, 1974)
  - Theory of **planned behavior** (Fishbein & Ajzen, 1980; Ajzen, 1985)
  - **Technology acceptance model** (Davis, 1989)
  - **Selective exposure theory** (Lazarsfeld, Berelson & Gaudet, 1948)

Uses and Gratifications Theory

Katz, E., Blumler, J. G., & Gurevitch, M. (1973). Uses and Gratifications Research. *Public Opinion Quarterly*, 37(4), 509. <https://doi.org/10.1086/268109>

- Co dělají média lidem? → Co dělají lidé s médii?

Uses and Gratifications Theory

Katz, E., Blumler, J. G., & Gurevitch, M. (1973). Uses and Gratifications Research. *Public Opinion Quarterly*, 37(4), 509. <https://doi.org/10.1086/268109>

- Co dělají média lidem? → Co dělají lidé s médii?
- Předpoklad: nejsme pasivní příjemci médií, aktivně si volíme různá média a různě je používáme, abychom uspokojili své konkrétní potřeby

Uses and Gratifications Theory

Katz, E., Blumler, J. G., & Gurevitch, M. (1973). Uses and Gratifications Research. *Public Opinion Quarterly*, 37(4), 509. <https://doi.org/10.1086/268109>

- Co dělají média lidem? → Co dělají lidé s médii?
- Předpoklad: nejsme pasivní příjemci médií, aktivně si volíme různá média a různě je používáme, abychom uspokojili své konkrétní potřeby
- Vývoj aplikace teorie:
  - Snaha porozumět motivacím za výběrem konkrétního média z mnoha alternativ
  - Pokusy o vytvoření typologií
  - Gratifications *sought* Gratifications *obtained* = média vždy neuspokojí naše potřeby jak bychom chtěli

Uses and Gratifications Theory

Katz, E., Blumler, J. G., & Gurevitch, M. (1973). Uses and Gratifications Research. *Public Opinion Quarterly*, 37(4), 509. <https://doi.org/10.1086/268109>

- Co dělají média lidem? → Co dělají lidé s médii?
- Předpoklad: nejsme pasivní příjemci médií, aktivně si volíme různá média a různě je používáme, abychom uspokojili své konkrétní potřeby
- Vývoj aplikace teorie:
  - Snaha porozumět motivacím za výběrem konkrétního média z mnoha alternativ
  - Pokusy o vytvoření typologií
  - *Gratifications sought* *Gratifications obtained* = média vždy neuspokojí naše potřeby jak bychom chtěli
- Kritika (viz Krcmar 2017):
  - motivace ke konzumaci nebo funkce média? → roztržitost přístupů
  - opravdu víme proč něco děláme? + individuální U&G

Theory of Planned Behavior (TPB)

Ajzen, I. (1985). From intentions to action: A theory of planned behavior. In J. Kuhl & J. Beckman (Eds.), *Action control: From cognitions to behaviors* (pp. 11–39). New York: Springer.

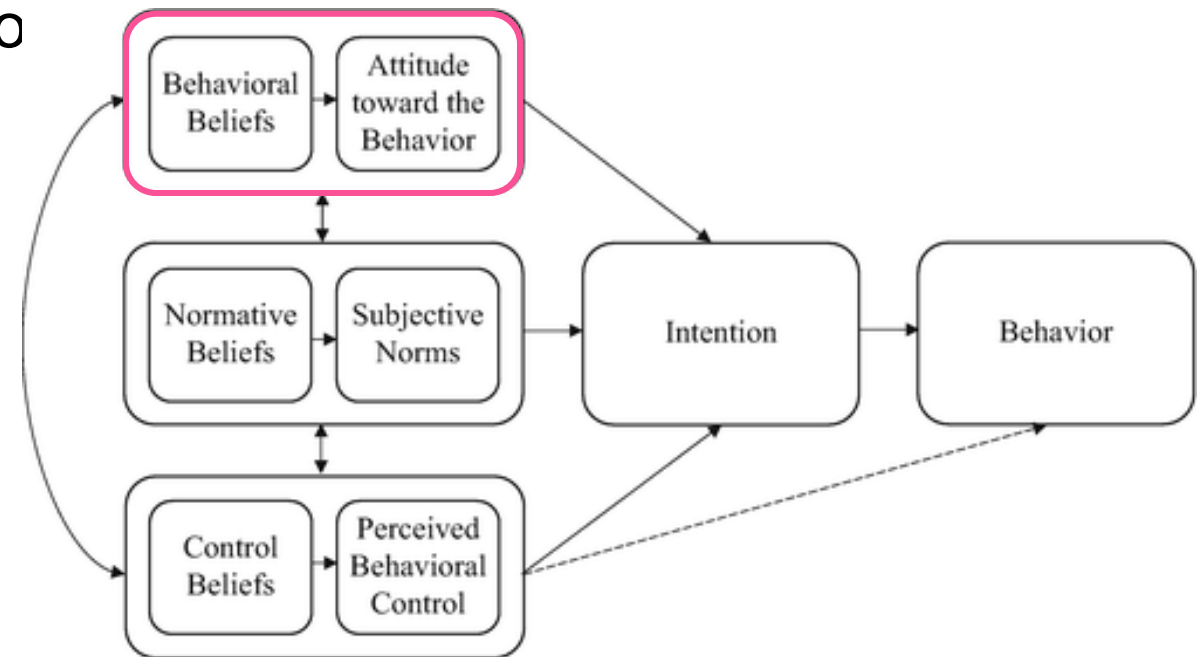
- TPB se vyvinula z Theory of Reasoned Action (Ajzen & Fishbein 1980)
- Předpokladem teorie je, že záměr (intence) vede k chování

Theory of Planned Behavior (TPB)

Ajzen, I. (1985). From intentions to action: A theory of planned behavior. In J. Kuhl & J. Beckman (Eds.), Action control: From cognitions to behaviors (pp. 11–39). New York: Springer.

- TPB se vyvinula z Theory of Reasoned Action (Ajzen & Fishbein 1980)
- Předpokladem teorie je, že záměr (intence) vede k chování
- Jednotlivé komponenty intence jsou
  - **Postoje k chování**

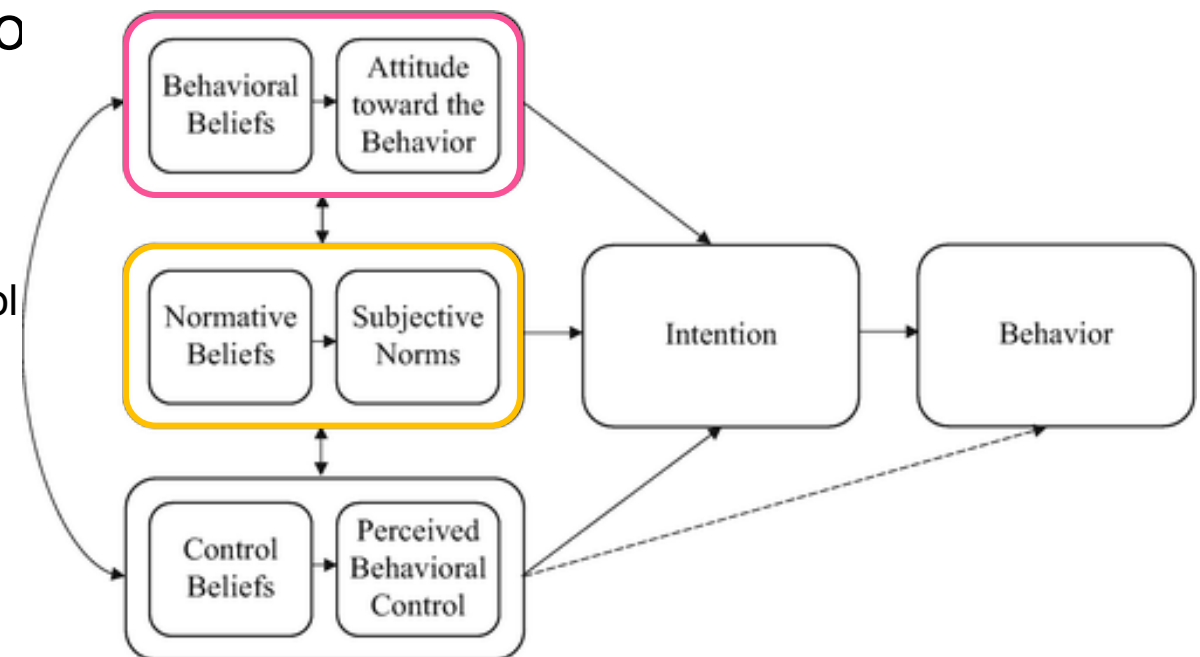
- Jsem připraven(a) se tak zachovat?

Theory of Planned Behavior (TPB)

Ajzen, I. (1985). From intentions to action: A theory of planned behavior. In J. Kuhl & J. Beckman (Eds.), Action control: From cognitions to behaviors (pp. 11–39). New York: Springer.

- TPB se vyvinula z Theory of Reasoned Action (Ajzen & Fishbein 1980)
- Předpokladem teorie je, že záměr (intence) vede k chování
- Jednotlivé komponenty intence jsou
  - **Postoje k chování**
    - Jsem připraven(a) se tak zachovat?
  - **Subjektivní normy**
    - Je to společensky vhodné? Co na to okolí?

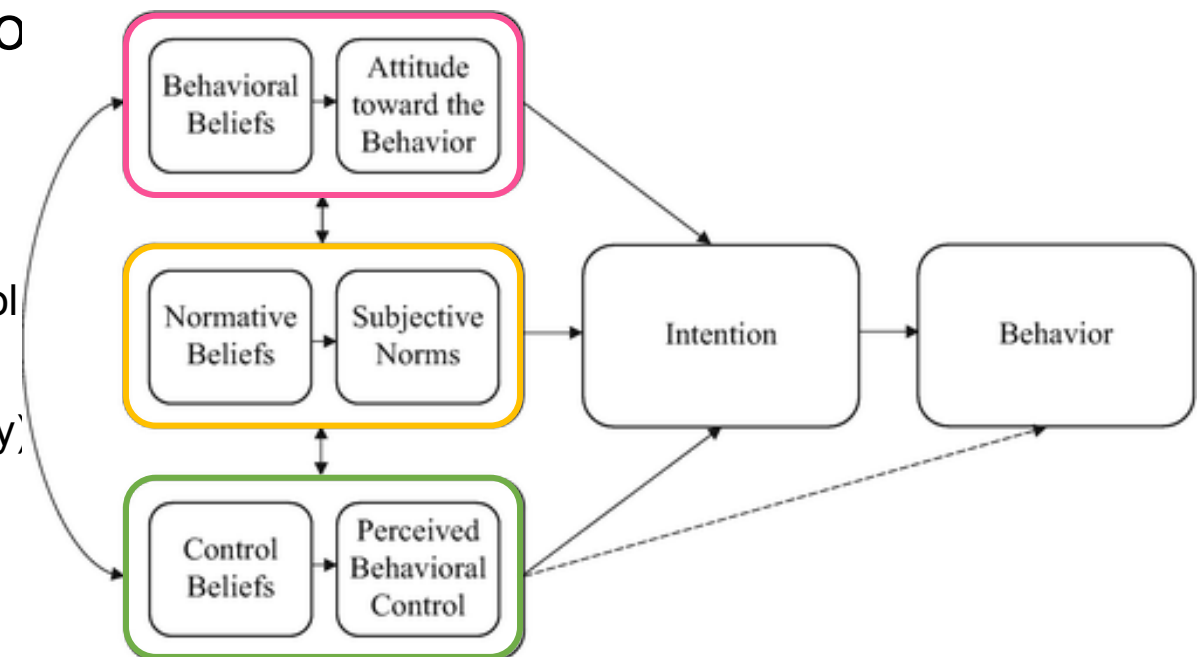

Theory of Planned Behavior (TPB)

Ajzen, I. (1985). From intentions to action: A theory of planned behavior. In J. Kuhl & J. Beckman (Eds.), Action control: From cognitions to behaviors (pp. 11–39). New York: Springer.

- TPB se vyvinula z Theory of Reasoned Action (Ajzen & Fishbein 1980)
- Předpokladem teorie je, že záměr (intence) vede k chování
- Jednotlivé komponenty intence jsou

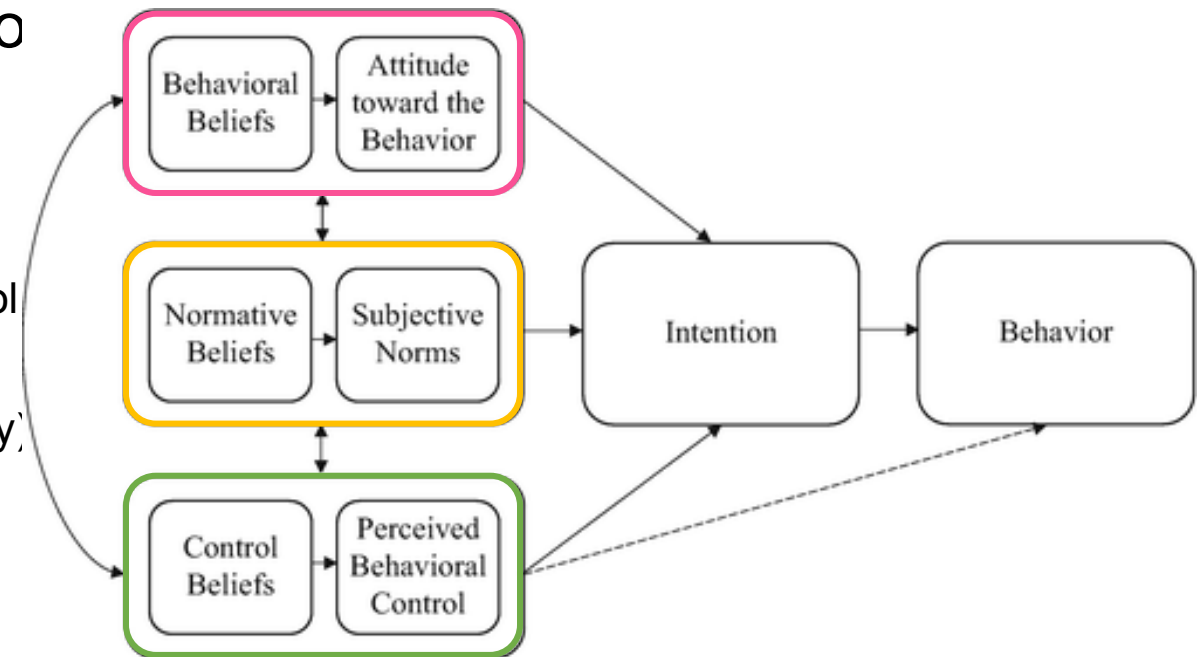
- **Postoje k chování**
  - Jsem připraven(a) se tak zachovat?
- **Subjektivní normy**
  - Je to společensky vhodné? Co na to okolí?
- **Vnímaná behaviorální kontrola**
  - Jak snadné to bude udělat? (self-efficacy)

Theory of Planned Behavior (TPB)

Ajzen, I. (1985). From intentions to action: A theory of planned behavior. In J. Kuhl & J. Beckman (Eds.), Action control: From cognitions to behaviors (pp. 11–39). New York: Springer.

- TPB se vyvinula z Theory of Reasoned Action (Ajzen & Fishbein 1980)
- Předpokladem teorie je, že záměr (intence) vede k chování
- Jednotlivé komponenty intence jsou
  - **Postoje k chování**
    - Jsem připraven(a) se tak zachovat?
  - **Subjektivní normy**
    - Je to společensky vhodné? Co na to okolí?
  - **Vnímaná behaviorální kontrola**
    - Jak snadné to bude udělat? (self-efficacy)
- Příklad z použití v media effects:
  - Sexting (Wilson et al. 2021)

Technology Acceptance Model (TAM)

Davis, F. D. (1989). Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use, and User Acceptance of Information Technology. *MIS Quarterly*, 13(3), 319–340. <https://doi.org/10.2307/249008>

- Co způsobuje, že lidé přebírají a používají nebo odmítají různé technologie?
- Staví na předchozí teorii, respektive jejím předchůdci: TRA (Ajzen & Fishbein 1980)

Technology Acceptance Model (TAM)

Davis, F. D. (1989). Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use, and User Acceptance of Information Technology. *MIS Quarterly*, 13(3), 319–340. <https://doi.org/10.2307/249008>

- Co způsobuje, že lidé přebírají a používají nebo odmítají různé technologie?
- Staví na předchozí teorii, respektive jejím předchůdci: TRA (Ajzen & Fishbein 1980)
→ behaviorální intence je faktor, který lidi vede k používání technologie

Technology Acceptance Model (TAM)

Davis, F. D. (1989). Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use, and User Acceptance of Information Technology. *MIS Quarterly*, 13(3), 319–340. <https://doi.org/10.2307/249008>

- Co způsobuje, že lidé přebírají a používají nebo odmítají různé technologie?
- Staví na předchozí teorii, respektive jejím předchůdci: TRA (Ajzen & Fishbein 1980)
  - behaviorální intence je faktor, který lidi vede k používání technologie
  - behaviorální intence je ovlivněna postoji k technologii

Technology Acceptance Model (TAM)

Davis, F. D. (1989). Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use, and User Acceptance of Information Technology. *MIS Quarterly*, 13(3), 319–340. <https://doi.org/10.2307/249008>

- Co způsobuje, že lidé přebírají a používají nebo odmítají různé technologie?
- Staví na předchozí teorii, respektive jejím předchůdci: TRA (Ajzen & Fishbein 1980)
  - behaviorální intence je faktor, který lidi vede k používání technologie
  - behaviorální intence je ovlivněna postoji k technologii
  - postoje jsou ovlivněny zejména dvěma důležitými komponenty (+ individuální rozdíly!):
    - **Perceived usefulness** (Vnímaná užitečnost) = míra, do jaké člověk věří, že mu použití dané technologie usnadní práci
    - **Perceived ease-of-use** (Vnímaná snadnost použití) = míra, do jaké člověk věří, že používání pro něj bude snadné

Technology Acceptance Model (TAM)

Davis, F. D. (1989). Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use, and User Acceptance of Information Technology. MIS Quarterly, 13(3), 319–340. <https://doi.org/10.2307/249008>

- Co způsobuje, že lidé přebírají a používají nebo odmítají různé technologie?
- Staví na předchozí teorii, respektive jejím předchůdci: TRA (Ajzen & Fishbein 1980)
  - behaviorální intence je faktor, který lidi vede k používání technologie
  - behaviorální intence je ovlivněna postoji k technologii
  - postoje jsou ovlivněny zejména dvěma důležitými komponenty (+ individuální rozdíly!):
    - **Perceived usefulness** (Vnímaná užitečnost) = míra, do jaké člověk věří, že mu použití dané technologie usnadní práci
    - **Perceived ease-of-use** (Vnímaná snadnost použití) = míra, do jaké člověk věří, že používání pro něj bude snadné
- Kritika
  - Pokusy o rozšíření (TAM2, Venkatesh & Davis 2000) ukazují nutnost zahrnout spoustu dalších proměnných (např. subjektivní normy, image, kvalita výsledku použití technologie, relevance při práci)
  - Je to příliš triviální „teorie“, je limitovaná v tom kolik umí vysvětlit a předpovědět, nemá praktické využití (Chuttur 2009)
  - Zcela opomíjí sociální kontext (kdvž technologii používá celá společnost, asi mi nezbyde, než se

Selective Exposure Theory

Lazarsfeld, P. F., B. Berelson, and H. Gaudet. 1948. The people's choice: How the voter makes up his mind in a presidential election. New York: Columbia University Press.

- Autoři konceptu si ve 40. letech při zkoumání voličů všimli, že lidé vyhledávají obsah, který je v souladu s jejich přesvědčeními, a vyhýbají se obsahu, který s nimi v souladu není

Selective Exposure Theory

Lazarsfeld, P. F., B. Berelson, and H. Gaudet. 1948. *The people's choice: How the voter makes up his mind in a presidential election*. New York: Columbia University Press.

- Autoři konceptu si ve 40. letech při zkoumání voličů všimli, že lidé vyhledávají obsah, který je v souladu s jejich přesvědčeními, a vyhýbají se obsahu, který s nimi v souladu není
- Klapper – *The Effects of Mass Communication* (1960) argumentuje, že mediální účinky jsou vlastně velmi omezené a v podstatě jen posilují naše existující přesvědčení (ALE! To neznamená, že média nemohou měnit naše přesvědčení!)

Selective Exposure Theory

Lazarsfeld, P. F., B. Berelson, and H. Gaudet. 1948. *The people's choice: How the voter makes up his mind in a presidential election*. New York: Columbia University Press.

- Autoři konceptu si ve 40. letech při zkoumání voličů všimli, že lidé vyhledávají obsah, který je v souladu s jejich přesvědčeními, a vyhýbají se obsahu, který s nimi v souladu není
- Klapper – *The Effects of Mass Communication* (1960) argumentuje, že mediální účinky jsou vlastně velmi omezené a v podstatě ,jen‘ posilují naše existující přesvědčení (ALE! To neznamena, že média nemohou měnit naše přesvědčení!)
- Klapper identifikuje 3 důležité koncepty:
  - **Selektivní expozice** = vystavuju se jen tomu, s čím souhlasím
  - **Selektivní percepce** = když vidím něco, co nezapadá do mých přesvědčení, ignoruji to nebo to interpretuji tak, aby to sedělo s mými přesvědčeními
  - **Selektivní retence** = zpětně si vybavuju spíše věci, které jsou v souladu s přesvědčeními

Mediální účinky – Media effects

- Co to jsou **mediální účinky**?
  - Obecně uznávaná definice neexistuje (Scherer 2017) → kvůli komplexitě zkoumaných fenoménů
  - Široká definice: **Záměrné** nebo **nezáměrné**, **krátkodobé** nebo **dlouhodobé změny** ve **znalostech**, **emocích**, **postojích** a **chování**, které **jsou výsledkem používání médií**. (Valkenburg & Peter 2013)

Mediální účinky – Media effects

- Co to jsou **mediální účinky**?
  - Obecně uznávaná definice neexistuje (Scherer 2017) → kvůli komplexitě zkoumaných fenoménů
  - Široká definice: **Záměrné** nebo **nezáměrné**, **krátkodobé** nebo **dlouhodobé změny** ve **znalostech**, **emocích**, **postojích** a **chování**, které **jsou výsledkem používání médií**. (Valkenburg & Peter 2013)
- Mediální účinky nebo používání médií?
  - Používání médií má za následek mediální účinky. **Nebo ne?**

Mediální účinky – Media effects

- Co to jsou **mediální účinky**?
  - Obecně uznávaná definice neexistuje (Scherer 2017) → kvůli komplexitě zkoumaných fenoménů
  - Široká definice: **Záměrné** nebo **nezáměrné**, **krátkodobé** nebo **dlouhodobé změny** ve **znalostech**, **emocích**, **postojích** a **chování**, které **jsou výsledkem používání médií**. (Valkenburg & Peter 2013)
- Mediální účinky nebo používání médií?
  - Používání médií má za následek mediální účinky. **Nebo ne?**
  - Co si z toho vzít?
    - Používání médií a mediální účinky jsou dvě strany jedné mince (viz Scherer 2017)

Velikost mediálních účinků v praxi

Valkenburg, P. M., Peter, J., & Walther, J. B. (2016). Media effects: Theory and research. Annual review of psychology, 67, 315-338.

Velikost mediálních účinků v praxi

Valkenburg, P. M., Peter, J., & Walther, J. B. (2016). Media effects: Theory and research. Annual review of psychology, 67, 315-338.

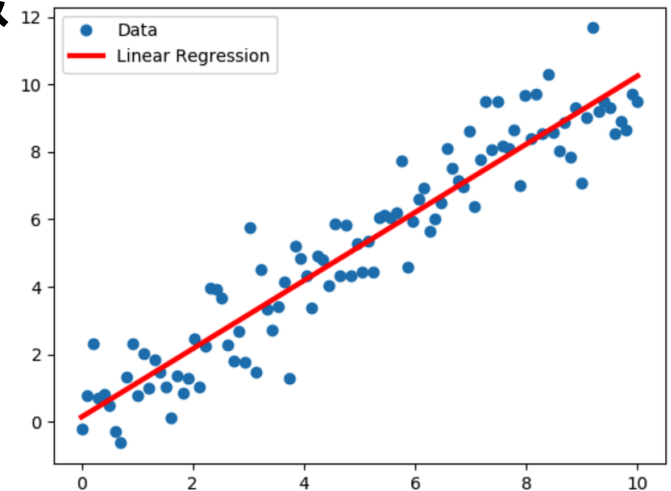
- • „Meta-analyses of media effects have typically yielded small to moderate effect sizes that lie between $r = 0.10$ and $r = 0.20$, with some deviations.“ – p. 317
- $r = 0.1 - 0.3$ nízká velikost účinku (Cohen 1992)
- „Although small to medium effect sizes are common in many disciplines (Valkenburg & Peter 2013b), several researchers have argued that **the small media effects reported defy common sense** because everyday experience offers many anecdotal examples of strong media effects (e.g., McGuire 1986).“ – p. 317

Proč tomu tak je?

„Such **discrepancies in results are less contradictory than they seem** at first sight. They suggest **that there are strong individual differences in susceptibility to media effects**. Meta-analyses of media effects typically focus on main effects or group-level moderator effects. As a result, they **do not highlight more subtle yet potent individual differences** (Pearce & Field 2015).“

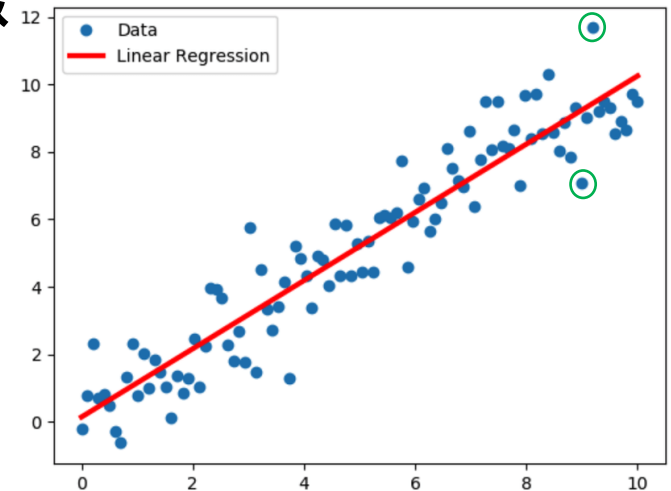
(Valkenburg, Peter & ... 2010 ... 2017)

Proč tomu tak je?

„Such **discrepancies in results are less contradictory than they seem** at first sight. They suggest **that there are strong individual differences in susceptibility to media effects**. Meta-analyses of media effects typically focus on main effects or group-level moderator effects. As a result, they **do not highlight more subtle yet potent individual differences** (Pearce & Field 2015).“

(Valkenburg, Peter & ... 2010 ... 2017)

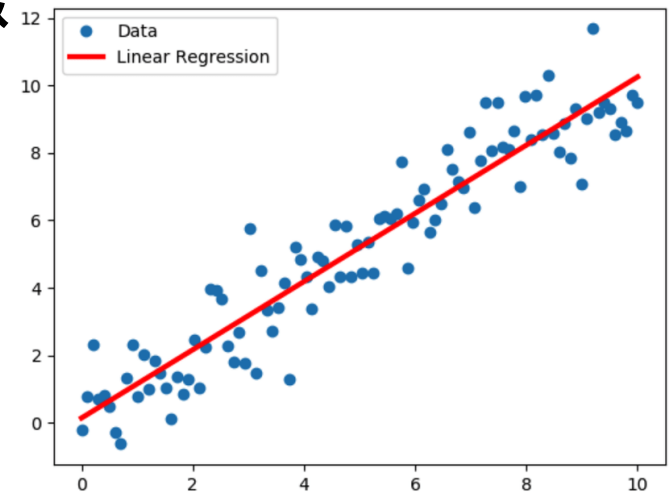

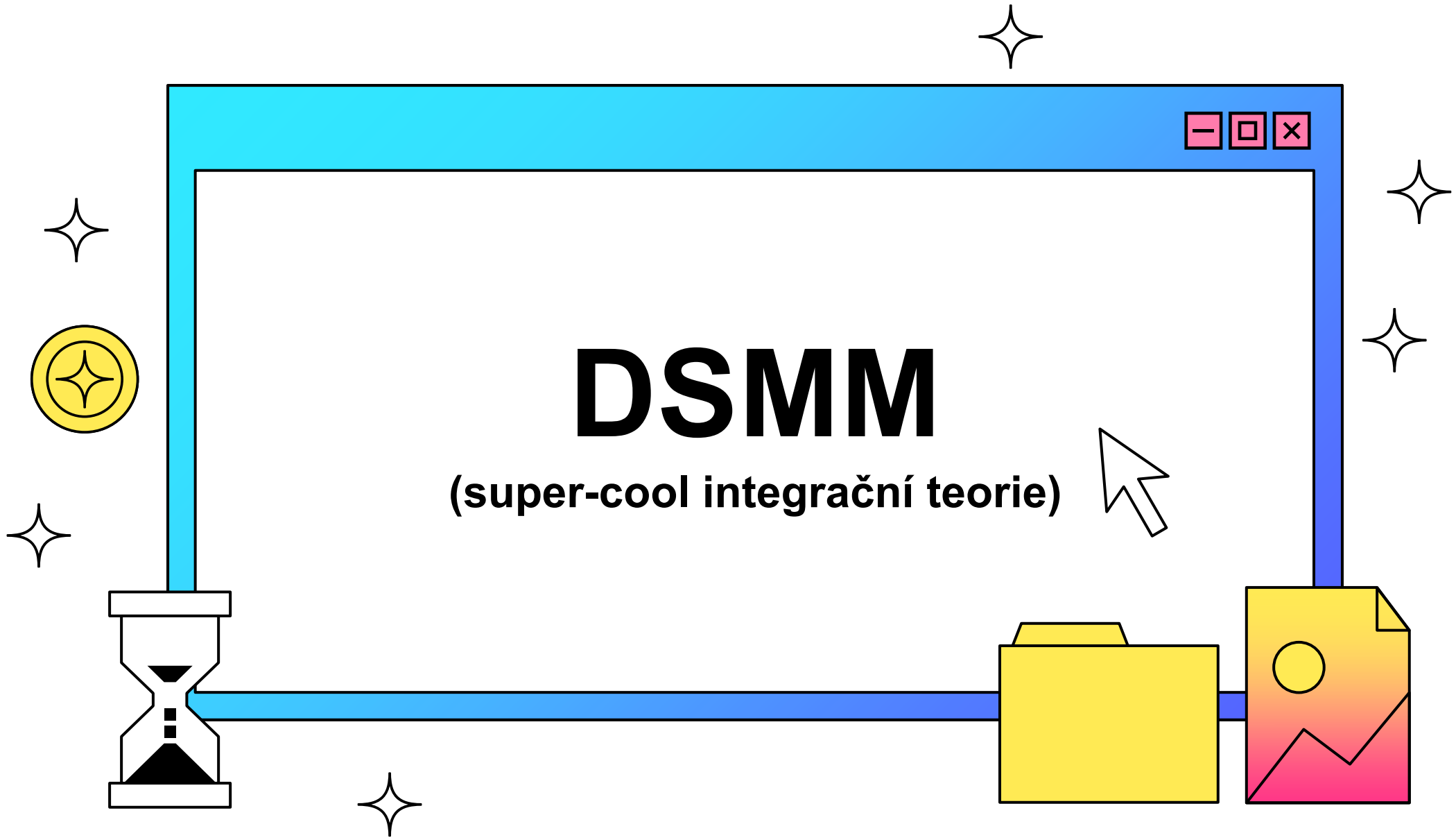
Proč tomu tak je?

„Such **discrepancies in results are less contradictory than they seem** at first sight. They suggest **that there are strong individual differences in susceptibility to media effects**. Meta-analyses of media effects typically focus on main effects or group-level moderator effects. As a result, they **do not highlight more subtle yet potent individual differences** (Pearce & Field 2015).“

(Valkenburg, Peter & ... 2010 ... 2017)

- A jaké navrhuji autoři řešení?
  - ANO, je to nová teorie. Lepší.

DSMM

(super-cool integrační teorie)

Differential Susceptibility to Media Effects Model

Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2013). The differential susceptibility to media effects model. *Journal of Communication*, 63(2), 221-243.

- DSMM je výjimečná v tom, jak do sebe integruje mnoho (!!!) mediálních teorií a tvoří z nich jednu
- Zjednodušená hlavní teze: **mediální účinky nastávají jen za určitých podmínek pro určité lidi**, a to jakí jsme ovlivňuje, jak na média budeme reagovat

Differential Susceptibility to Media Effects Model

Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2013). The differential susceptibility to media effects model. *Journal of Communication*, 63(2), 221-243.

- DSMM je výjimečná v tom, jak do sebe integruje mnoho (!!!) mediálních teorií a tvoří z nich jednu
- Zjednodušená hlavní teze: **mediální účinky nastávají jen za určitých podmínek pro určité lidi**, a to jak je ovlivňuje, jak na média budeme reagovat
- **Cíle DSMM:**
  - Vysvětlit, proč jsou někteří jedinci více náchylní k mediálním účinkům než jiní
  - Jak a proč média ovlivňují tyto jedince
  - Jak mohou být mediální účinky posílené nebo oslabené

Differential Susceptibility to Media Effects Model

Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2013). The differential susceptibility to media effects model. *Journal of Communication*, 63(2), 221-243.

- DSMM je výjimečná v tom, jak do sebe integruje mnoho (!!!) mediálních teorií a tvoří z nich jednu
- Zjednodušená hlavní teze: **mediální účinky nastávají jen za určitých podmínek pro určité lidi**, a to jak je ovlivňuje, jak na média budeme reagovat
- **Cíle DSMM:**
  - Vysvětlit, proč jsou někteří jedinci více náchylní k mediálním účinkům než jiní
  - Jak a proč média ovlivňují tyto jedince
  - Jak mohou být mediální účinky posílené nebo oslabené
- **V praxi se DSMM používá třeba u:**
  - Sexuální obsah a sexuální chování (Tomić, Burić & Štulhofer 2017)
  - Hraní videoher a rozdílná náchylnost k sociální fobii (Milani et al. 2019)

Differential Susceptibility to Media Effects Model

Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2013). The differential susceptibility to media effects model. *Journal of Communication*, 63(2), 221-243.

4 základní teze

1. **Mediální účinky (effects) jsou podmíněné**; závisí na třech typech proměnných rozdílné náchylnosti k mediálním účinkům (differential-susceptibility variables): **dispozičních, vývojových a sociálních.**

Differential Susceptibility to Media Effects Model

Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2013). The differential susceptibility to media effects model. *Journal of Communication*, 63(2), 221-243.

4 základní teze

1. **Mediální účinky (effects) jsou podmíněné**; závisí na třech typech proměnných rozdílné náchylnosti k mediálním účinkům (differential-susceptibility variables): **dispozičních, vývojových a sociálních**.
2. **Mediální účinky nejsou přímé**; tři typy okamžitých reakcí na média (media response states) jsou mediátorem vztahu mezi používáním médií (media use) a mediálními účinky.

Differential Susceptibility to Media Effects Model

Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2013). The differential susceptibility to media effects model. *Journal of Communication*, 63(2), 221-243.

4 základní teze

- 1. Mediální účinky (effects) jsou podmíněné;** závisí na třech typech proměnných rozdílné náchylnosti k mediálním účinkům (differential-susceptibility variables): **dispozičních, vývojových a sociálních.**
- 2. Mediální účinky nejsou přímé;** tři typy okamžitých reakcí na média (media response states) jsou mediátorem vztahu mezi používáním médií (media use) a mediálními účinky.
- 3. Proměnné rozdílné náchylnosti k mediálním účinkům mají dvě role;** fungují jako **prediktory** používání médií a také jako **moderátory** ve vztahu účinků médií na okamžité reakce na média.

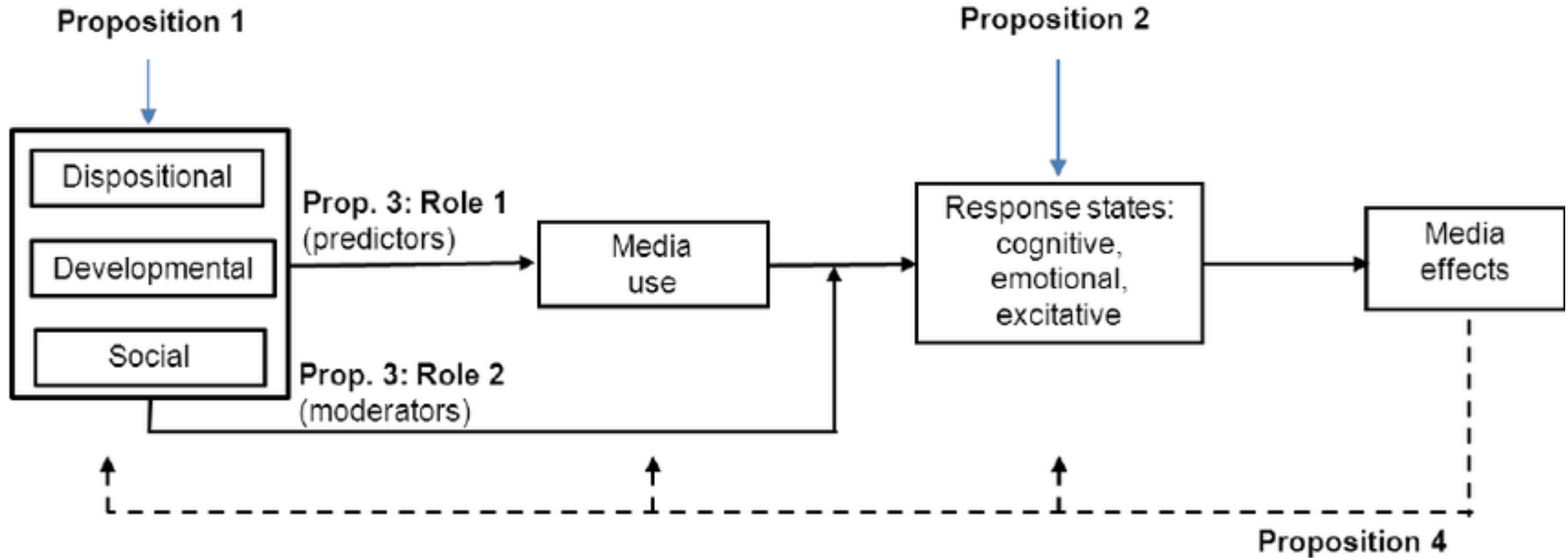
Differential Susceptibility to Media Effects Model

Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2013). The differential susceptibility to media effects model. *Journal of Communication*, 63(2), 221-243.

4 základní teze

- 1. Mediální účinky (effects) jsou podmíněné;** závisí na třech typech proměnných rozdílné náchylnosti k mediálním účinkům (differential-susceptibility variables): **dispozičních, vývojových a sociálních.**
- 2. Mediální účinky nejsou přímé;** tři typy okamžitých reakcí na média (media response states) jsou mediátorem vztahu mezi používáním médií (media use) a mediálními účinky.
- 3. Proměnné rozdílné náchylnosti k mediálním účinkům mají dvě role;** fungují jako **prediktory** používání médií a také jako **moderátory** ve vztahu účinků médií na okamžité reakce na média.
- 4. Mediální účinky jsou transakční;** ovlivňují nejen používání médií, ale i okamžité reakce na média, a také proměnné rozdílné náchylnosti k mediálním účinkům.

Differential Susceptibility to Media Effects Model

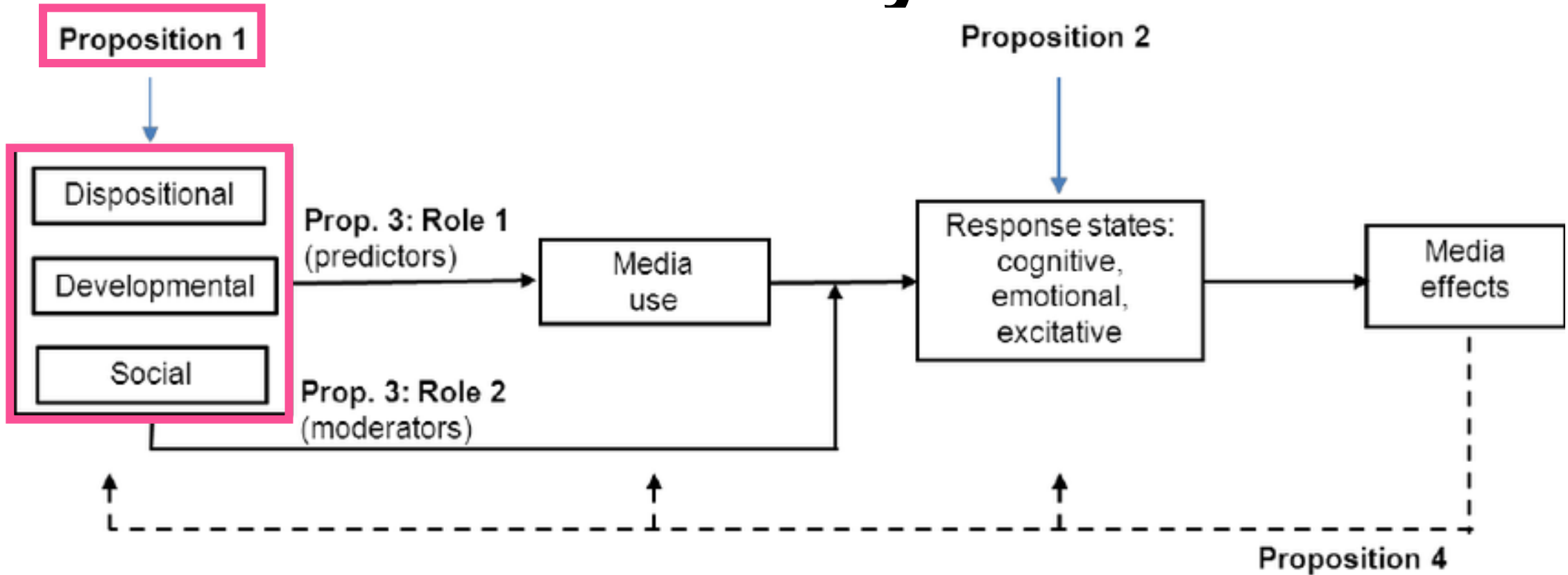
Proposition 1: Media effects depend on three types of susceptibility.

Proposition 2: Three media response states mediate the relationship between media use and effects.

Proposition 3: The differential susceptibility variables have two roles; they act as predictors and moderators.

Proposition 4: Media effects are transactional.

Nepřímé, moderační a transakční efekty

Proposition 1: Media effects depend on three types of susceptibility.

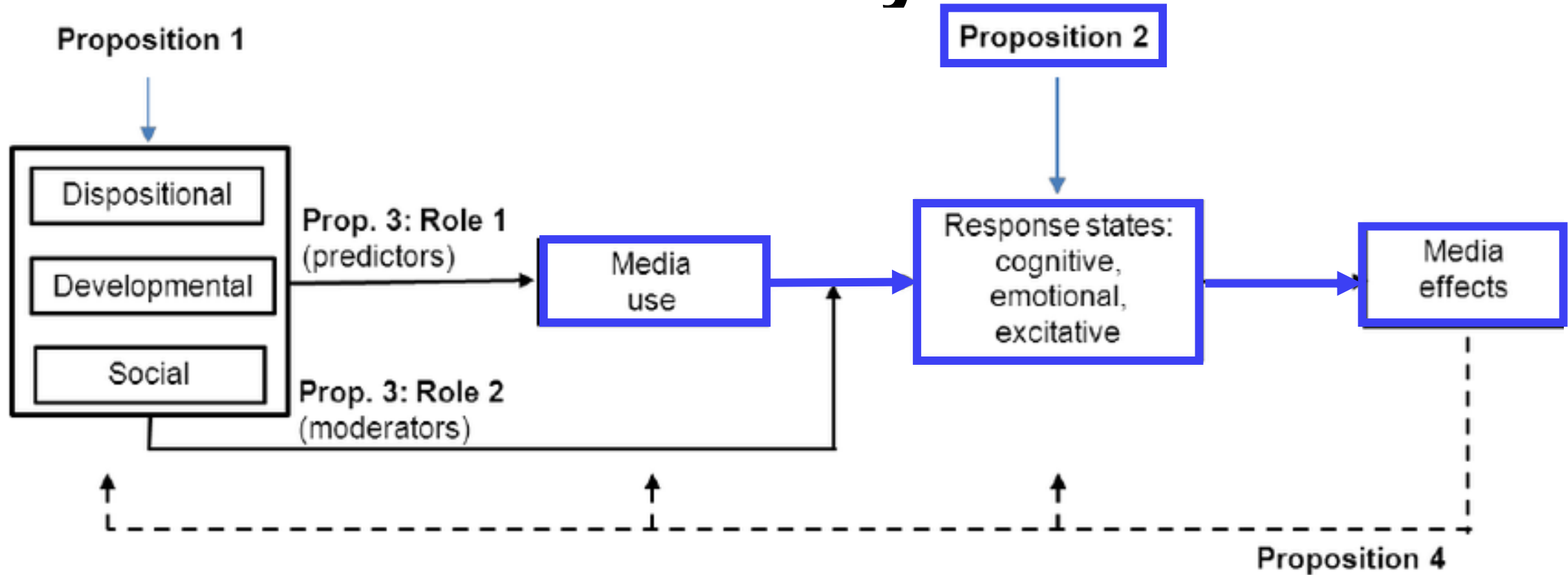
Proposition 2: Three media response states mediate the relationship between media use and effects.

Proposition 3: The differential susceptibility variables have two roles; they act as predictors and moderators.

Proposition 4: Media effects are transactional.

Nepřímé, moderační a transakční efekty

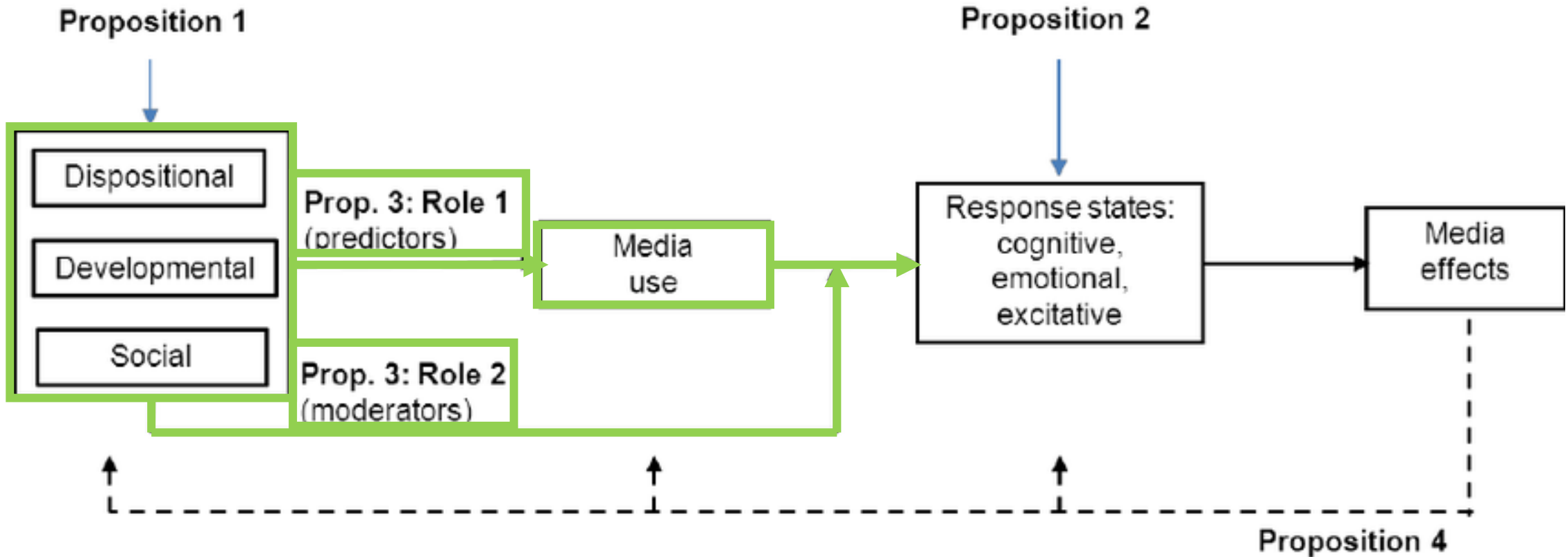
Proposition 1: Media effects depend on three types of susceptibility.

Proposition 2: Three media response states mediate the relationship between media use and effects.

Proposition 3: The differential susceptibility variables have two roles; they act as predictors and moderators.

Proposition 4: Media effects are transactional.

Nepřímé, moderační a transakční efekty

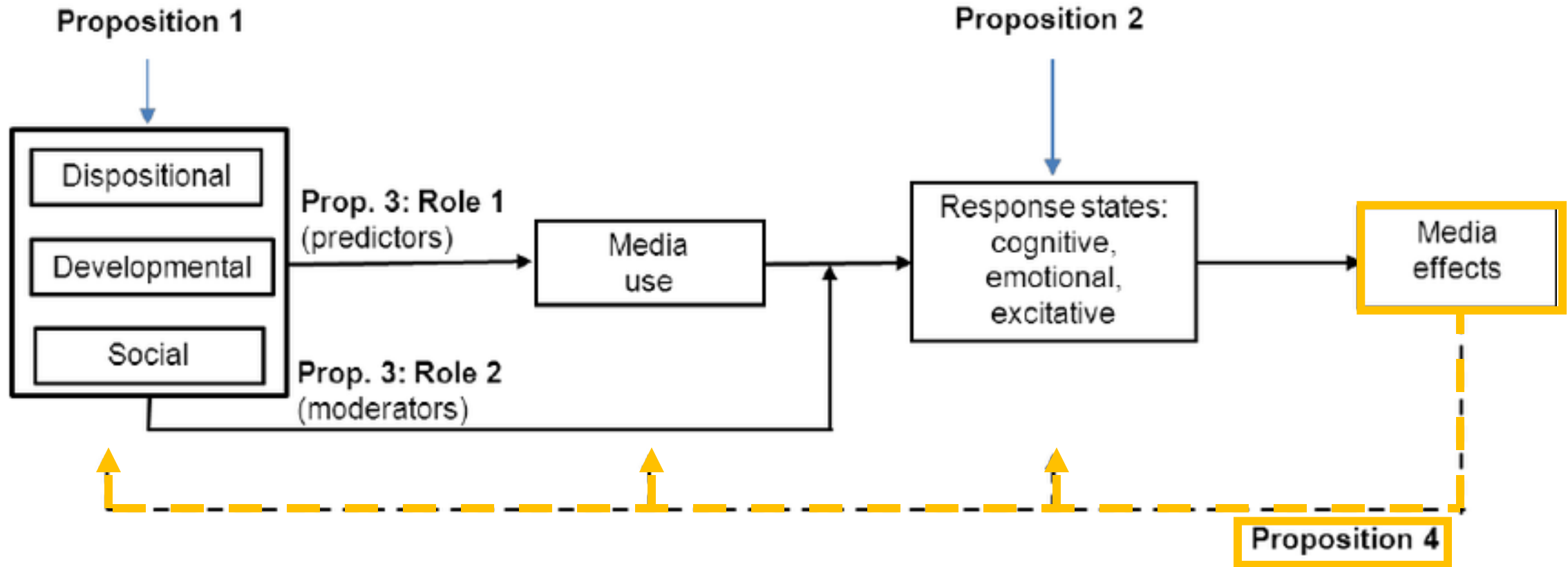
Proposition 1: Media effects depend on three types of susceptibility.

Proposition 2: Three media response states mediate the relationship between media use and effects.

Proposition 3: The differential susceptibility variables have two roles; they act as predictors and moderators.

Proposition 4: Media effects are transactional.

Nepřímé, moderační a transakční efekty

Proposition 1: Media effects depend on three types of susceptibility.

Proposition 2: Three media response states mediate the relationship between media use and effects.

Proposition 3: The differential susceptibility variables have two roles; they act as predictors and moderators.

Proposition 4: Media effects are transactional.

Opakování

Opakování

- Co jsou to **affordances**?
  - Co nám dané prostředí/materiály/technologie umožňují dělat
  - Materiální dimenze, relační a vnímaná dimenze

Opakování

- 2 perspektivy na dopady CMC na vztahy utvářené na internetu

**Lost
perspective**

**Liberated
perspective**

Opakování

Opakování

- Co je online disinhibice?
- Jaké dvě podoby projevů může mít?
  - Chování se sníženými zábrany
  - Benigní / toxická

Opakování

Postoje k chování, subjektivní norma a vnímaná behaviorální kontrola vede k intenci se nějak chovat (a k následnému chování)

Jako aktivní konzumenti médií volíme média k uspokojení konkrétních potřeb

Uses and Gratifications Theory

Theory of Planned Behavior

Opakování

Postoje k chování, subjektivní norma a vnímaná behaviorální kontrola vede k intenci se nějak chovat (a k následnému chování)

Theory of Planned Behavior

Jako aktivní konzumenti médií volíme média k uspokojení konkrétních potřeb

Uses and Gratifications Theory

Opakování

Technology Acceptance Model

Jaké dva komponenty
ovlivňují adopci/odmítnutí
technologií?

Vnímaná užitečnost

Vnímaná snadnost použití

Opakování

Selective Exposure Theory

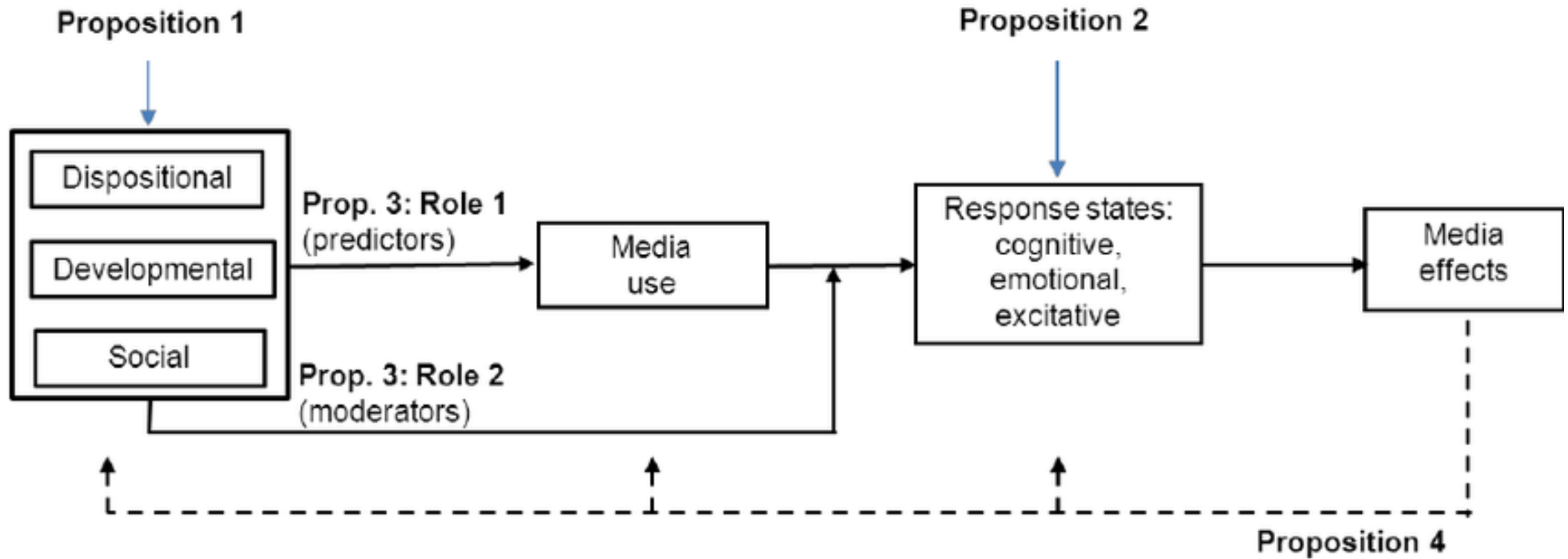
Mediální účinky posilují naše existující přesvědčení – pomocí jakých mechanismů?

Selektivní expozice

Selektivní percepce

Selektivní retence

Differential Susceptibility to Media Effects Model

Zdroje

- Ajzen, I. (1985). From intentions to action: A theory of planned behavior. In J. Kuhl & J. Beckman (Eds.), *Action control: From cognitions to behaviors* (pp. 11–39). Springer.
- Ajzen, I., & Fishbein, M. (1980). *Understanding attitudes and predicting social behavior*. Prentice-Hall.
- boyd, d. (2011). Social network sites as networked publics: Affordances, dynamics, and implications. In Z. Papacharissi (Ed.), *A networked self: Identity, community, and culture on social network sites* (pp. 39–58). Routledge.
- Bucher, T., & Helmond, A. (2017). The affordances of social media platforms. *The SAGE handbook of social media*, 223-253. <https://doi.org/10.4135/9781473984066.n14>
- Christopherson, K. M. (2006). The positive and negative implications of anonymity in Internet social interactions: “On the Internet, nobody knows you’re a dog”. *Computers in Human Behaviour*, 23, 3038—3056. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2006.09.001>
- Chuttur M. Y. (2009). "Overview of the Technology Acceptance Model: Origins, Developments and Future Directions," Indiana University, USA . *Sprouts: Working Papers on Information Systems*, 9(37). <http://sprouts.aisnet.org/9-37>
- Cohen, J. (1992). A power primer. *Psychological Bulletin*, 112(1), 155–159. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.112.1.155>
- Davis, F. D. (1989). Perceived Usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. *MIS Quarterly*, 13(3), 319–340. <https://doi.org/10.2307/249008>
- Ellison, N. B., & Vitak, J. (2015). Social network site affordances and their relationship to social capital processes. In S. S. Sundar (Ed.), *The handbook of the psychology of communication technology* (pp. 205–227). Wiley-Blackwell.
- Gaver, W. W. (1991). Technology affordances. In: *Proceedings of the SIGCHI conference on Human factors in computing systems*, ACM, pp. 79–84. <http://dl.acm.org/citation.cfm?id=108856>
- Gaver, W. W. (1996). Situating action II. Affordances for interaction: The social is material for design. *Ecological Psychology* 8(2), 111–129.

Zdroje

- Gibson, J. J. (1982). Notes on affordances. In *Reasons for realism. Selected essays of James J. Gibson* (pp. 401-418). Lawrence Erlbaum Associates.
- Hutchby, I. (2001a). *Conversation and technology: From the telephone to the internet*. Polity.
- Hutchby, I. (2001b). Technologies, texts and affordances. *Sociology*, 35(2), 441–456.
- Katz, E., Blumler, J. G., & Gurevitch, M. (1973). Uses and Gratifications Research. *Public Opinion Quarterly*, 37(4), 509. <https://doi.org/10.1086/268109>
- Keipi, T., Näsi, M., Oksanen, A., & Räsänen, P. (2017). *Online hate and harmful content: Cross-national perspectives*. Routledge.
- Klapper, J. T. (1960). *The effects of mass communication*. Free Press. p. 19. LCCN 60014402.
- Krcmar, M. (2017). Uses and Gratifications: Basic Concepts. In *The international encyclopedia of media effects* (pp. 1–13). Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781118783764.wbieme0045>
- Lea, M., & Spears, R. (1991). Computer-mediated communication, de-individuation and group decision-making. *International Journal of Man-Machine Studies*, 34(2), 283–301. [https://doi.org/10.1016/0020-7373\(91\)90045-9](https://doi.org/10.1016/0020-7373(91)90045-9)
- Milani, L., Camisasca, E., Ionio, C., Miragoli, S., & Di Blasio, P. (2019). Video games use in childhood and adolescence: Social phobia and differential susceptibility to media effects. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 135910451988275. <https://doi.org/10.1177/1359104519882754>
- Nagy, P. & Neff, G. (2015). Imagined affordance: Reconstructing a keyword for communication theory. *Social Media + Society* 1(2). <http://sms.sagepub.com/content/1/2/2056305115603385>
- Norman, D. A. (1988). *The psychology of everyday things*. Basic Books.

Zdroje

- Parks, M. R., & Floyd, K. (1996). Making friends in cyberspace. *Journal of Communication*, 46(1), 80–97. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1996.tb01462.x>
- Postmes, T., & Spears, R. (1998). Deindividuation and antinormative behavior: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 123(3), 238–259. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.123.3.238>
- Reicher, S. D., Spears, R., & Postmes, T. (1995). A Social Identity Model of Deindividuation Phenomena. *European Review of Social Psychology*, 6(1), 161–198. <https://doi.org/10.1080/14792779443000049>
- Scherer, H. (2017). Connecting media use to media effects. *The international encyclopedia of media effects*, 1962, 1–12. <https://doi.org/10.1002/9781118783764.wbieme0016>
- Suler, J. (2004). The Online Disinhibition Effect. *CyberPsychology & Behavior*, 7(3), 321–326. <https://doi.org/10.1089/1094931041291295>
- Tomić, I., Burić, J., & Štulhofer, A. (2017). Associations between Croatian adolescents' use of sexually explicit material and sexual behavior: Does parental monitoring play a role? *Archives of Sexual Behavior*, 47(6), 1881–1893. <https://doi.org/10.1007/s10508-017-1097-z>
- Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2013). The differential susceptibility to media effects model. *Journal of Communication*, 63, 221–243. <https://doi.org/10.1111/jcom.12024>
- Venkatesh, V.; Davis, F. D. (2000). A theoretical extension of the technology acceptance model: Four longitudinal field studies, *Management Science*, 46 (2): 186–204. <https://doi.org/10.1287/mnsc.46.2.186.11926>
- Walther, J. B. (1992). Interpersonal effects in computer-mediated interaction: A relational perspective. *Communication Research*, 19(1), 52–90. <https://doi.org/10.1177/009365092019001003>
- Wellman, B. (2001). Physical place and cyberplace: The rise of personalized networking. *International Journal of Urban and Regional Research*, 25(2), 227–252.
- Wilson, C., van Steen, T., Akinyode, C., Brodie, Z. P., & Scott, G. G. (2021). To sext or not to sext. The role of social-cognitive processes in the decision to engage in sexting. *Journal of Social and Personal Relationships*, 38(4), 1410–1429. <https://doi.org/10.1177/0265407521995884>